

Vsakomur je očitno, da dileme, o katerih bo odločal VIII. kongres Zveze komunistov, niso le dilema ZK, temveč dileme celotne družbe. In to iz razloga, da družbene dileme ne morejo, da ne bi bile hkrati tudi dileme ZK že zato, ker milijonsko članstvo organizacije izhaja iz vseh družbenih plasti, deluje na vseh področjih družbenega udejstvovanja kot iz razloga, da dileme ZK ne morejo, da ne bi bile tudi dileme družbene, saj je ZK sestavni del našega družbeno-političnega sistema, »notranja kohezivna sila naše družbe« (Bakarič). Zato tudi odločitve, ki jih bo kongres sprejel, ne bodo »linija neke stranke«, ki jih ta uveljavlja zaradi svojega interesa. Odločitve o osnovni usmeritvi našega prizadevanja v naslednjem obdobju sicer bodo linija, obvezne za vse člane in dejansko smernice za vso družbo, toda smernice, izhajajoče iz potrebe, da se v interesu družbenega razvoja odločimo za eno izmed poti, ker po več cestah hkrati očitno ne moremo.

Osnovno vprašanje našega družbenega razvoja v sedanjem obdobju in s tem glavna dilema, o kateri bo odločil kongres, je vprašanje nadaljnje ureditve gospodarskega sistema. To vprašanje ima kljub najrazličnejšim, na videz čisto gospodarskim aspektom kot vprašanje v okviru dileme — ali naprej v samoupravnih odnosih ali korak nazaj v centralizem in etatizem — najširše družbene dimenzije.

V predkongresnih debatah so jasno pokazali, da »okrepitev materialne baze samoupravljanja« s prenosom sredstev in odgovornosti za razširjeno reprodukcijo na neposredne proizvajalce, podjetja in v zvezi z njo tako imenovana »orientacija na standard« (na večji delež narodnega dohodka za osebo in splošno potrošnjo na račun investicijske) tako nujna zahteva uspešnega gospodarskega razvoja kot nadaljnji korak naprej v razvoju samoupravljanja.

Prav pri teh debatah, argumentih za in proti, pa je večkrat prišel na dan način mišljenja in sklepanja, ki se opira na predstavo, da je naš cilj zgolj neko »perfektno« delujoče gospodarstvo (to, ali se je hkrati poudarjalo, da gre vse v interesu višjega standarda v interesu ljudi ali ne, stvari ne spremeni). Najbolj je bilo to izhodišče vidno pri zagovornikih večje vloge države, plana, ki so zagotavljali, da je na primer vprašanje centralizirane investicije ali ne zgolj vprašanje metode, sredstev za doseg tega cilja — uspešnega gospodarskega razvoja. A tudi zagovorniki večje vloge proizvajalcev p' odločanju v družbenem produktu so pogosto to večjo vlogo proizvajalca oziroma okrepitev materialne baze samoupravljanja enostavno izenačili z okrepitevijo vloge podjetij.

Ce bi šlo samo za to, potem je vprašanje državni plan ali svobodna iniciativa podjetij res samo vprašanje ekonomske politike, metode torej. Decentralizacija sredstev za razširjeno reprodukcijo nedvomno sicer ustvarja večje MOŽNOSTI za vpliv neposrednega proizvajalca na vodenje gospodarstva v celoti. Toda kolikor se ta možnost v praksi ne ustvarja, kolikor se »okrepitev materialne baze samoupravljanja« v praksi izraža le v tem, da zdaj namesto državne birokracije odloča o družbenih sredstvih birokracija oziroma ozka vodilna plast strokovnjakov v podjetju, se v razvoju samoupravljalnih odnosov s tem nismo premaknili niti za ped dalje, pa čeprav bi dosegli še tako ugodne rezultate v gospodarskem razvoju, standardu itd. Se več, prav ob uspešnosti take (ali kakršnekoli) gospodarske politike, ki bi ji uspelo ustvariti ustrezno konjunkturo in hiter porast standarda, odstraniti sedanje gospodarske težave, bi ta nevarnost prišla najbolj do izraza. Kolikor se samoupravljanje smatra zgolj kot sredstvo ali garancija za uspešno poslovanje, pregrado proti samovolji, proti pol slabim direktorjem in nesposobnim upravam, potem bomo slej ali prej prišli v slepo ulico in to tem prej, čimprej nam bo uspelo ozdraviti gospodarstvo. Kajti to se da tudi le z dobrimi strokovnjaki, družbeno kontrolo in stimulativnim nagrajevanjem vodilnih ljudi.

Samoupravljanje je danes zagotovljeno z ustavo in nobene nevarnosti in možnosti ni, da bi, recimo, odpravili delavske svete in druge samoupravne organe. Toda ob tendencah, ki imajo očitne korenine v samih pogojih življenja v razviti industrijski družbi — to je tendencah po depolitizaciji, družbeni pasivizaciji, zatekanju k individualnemu standardu ipd. — vse samoupravljalne forme lahko ostanejo zgolj forma, zgolj fasada za delovanje, ki se v bistvu ne razlikuje od delovanja v deželah brez samoupravljanja. Največja tragika je seveda v tem, da lahko to postanejo ne (kakor so ponekod še danes) proti volji proizvajalcev, temveč po njihovi volji ali bolje rečeno brez njihove volje. Najslabše pri tem pa je, če se te tragike sploh ne zavedamo, če se ne zavedamo, da je to polom ali vsaj slepa ulica socialističnih stremljenj. Ne zavedamo pa se je in je ne vidimo, če imamo o cilju naših prizadevanj predstavo nekake socialistične »državne blaginje«, države, »kjer gre vsem dobro« — gospodarstvo cvete, široke ljudske množice uživajo visok standard, strokovnjaki seveda še višjega, toda v zahvalo in stimulans za še uspešnejše delo imajo to vsi za upravičeno, kultura je prosta vseh političnih in ideoloških spon, cvete tisoč cvetov, svobodno in enakopravno tekmujejo avantgardna, uporniška umetnost in »masovna kultura«, družba je že tako depolitizirana, da se politiki ukvarjajo samo še s politiko, za katero se drugi zaradi splošnega blagostanja sploh ne zmenijo.

Težnje po taki državni blaginji seveda niso le plod napačnih predstav ideologov, temveč stvarnost mišljenja širokih množic, izvirajoča iz realnih tendenc družbenega razvoja. Zato jih ni mogoče ignorirati. Tudi jim nima smisla apriori nasprotovati, saj standard sam po sebi seveda ni protisocialističen. Treba se je le zavedati, da to ni ideal socialistične družbe, da je kot »ideal« slepa ulica za resničen razvoj v socializmu in komunizmu, da je treba zato zavestna prizadevanja socialističnih sil usmeriti preko tega.

Da to ni lahko, kažejo prav tendence v kulturnem življenju. Anateme na zmaterializirano, tehnokratsko družbo, nad gonjo za standardom, ki jih izreka »kritična« del kulture, se vežejo z zahtevami po »depolitizaciji« kulture, po odpravi ideologije v kulturi. Tragikomično je, da se najvnetejši zagovorniki tehnokratske ureditve družbe povsem strinjajo s tistimi, ki zahtevajo »avtonomijo« kulture, ki se borijo proti poseganju tako imenovanega družbenega interesa vanjo. Ideal tehnokratske ureditve je družba, ki dobro funkcionira, kjer vsak dobi svoje, kjer vlada red. Za kulturo ni drugih omejitev razen zakonov, lahko si privoščijo še tako ostre napade na družbo in njene ideale — če bo družba, predvsem njena osnova, gospodarstvo, dobro funkcionirala, se za red ni bati: izid konkurence med množično kulturo in kritično kulturo je jasn: vse pove že naziv. In za red so važne množice, ostali lahko imajo svoja izživljanja, če jim to ugaja. Vsakemu svoje. Dokaz za pravilnost takega sklepanja — najuspešnejše zapadne države, Skandinavija: kultura se lahko postavlja na glavo, njena »škodljivost« za red in mir gravirata k ničli.

Družba, ki ji ni ideal nemoteno vrtenje v samozadostnem krogu proizvodnje in potrošnje, ki ji ne gre za to, ali nekdo nekaj moti ali ne, temveč predvsem za to, ali nekdo kaj prispeva k stremljenju, ki jih ta družba ima ali ne, se ne more odreči prisotnosti ideologije v kulturi. Saj ideologija — to so cilji in stremljenja določene družbe. Ne more se odreči tudi neki politiki v kulturi — saj je politika v tem primeru način realizacije družbenih teženj. V taki družbi bo vedno prisotna zahteva po UVELJAVLJANJU »družbenega interesa« v kulturi in ne le po njegovi OBRAMBI (ta se res lahko doseže le z zakoni). Od tod tudi stalni spori in konflikti ob tem, kaj je resnični družbeni interes in kako ga stvarno uveljavljati. Toda zato pa bo kultura v taki družbi tudi učinkovita, v tem smislu, da bo usmerjena k stalnemu preseganju situacije, ne pa le k zadovoljevanju obstoječih potreb, hotenemu ali nehotenemu ohranjanju obstoječega.

Marko Kerševan

SKUPŠČINA

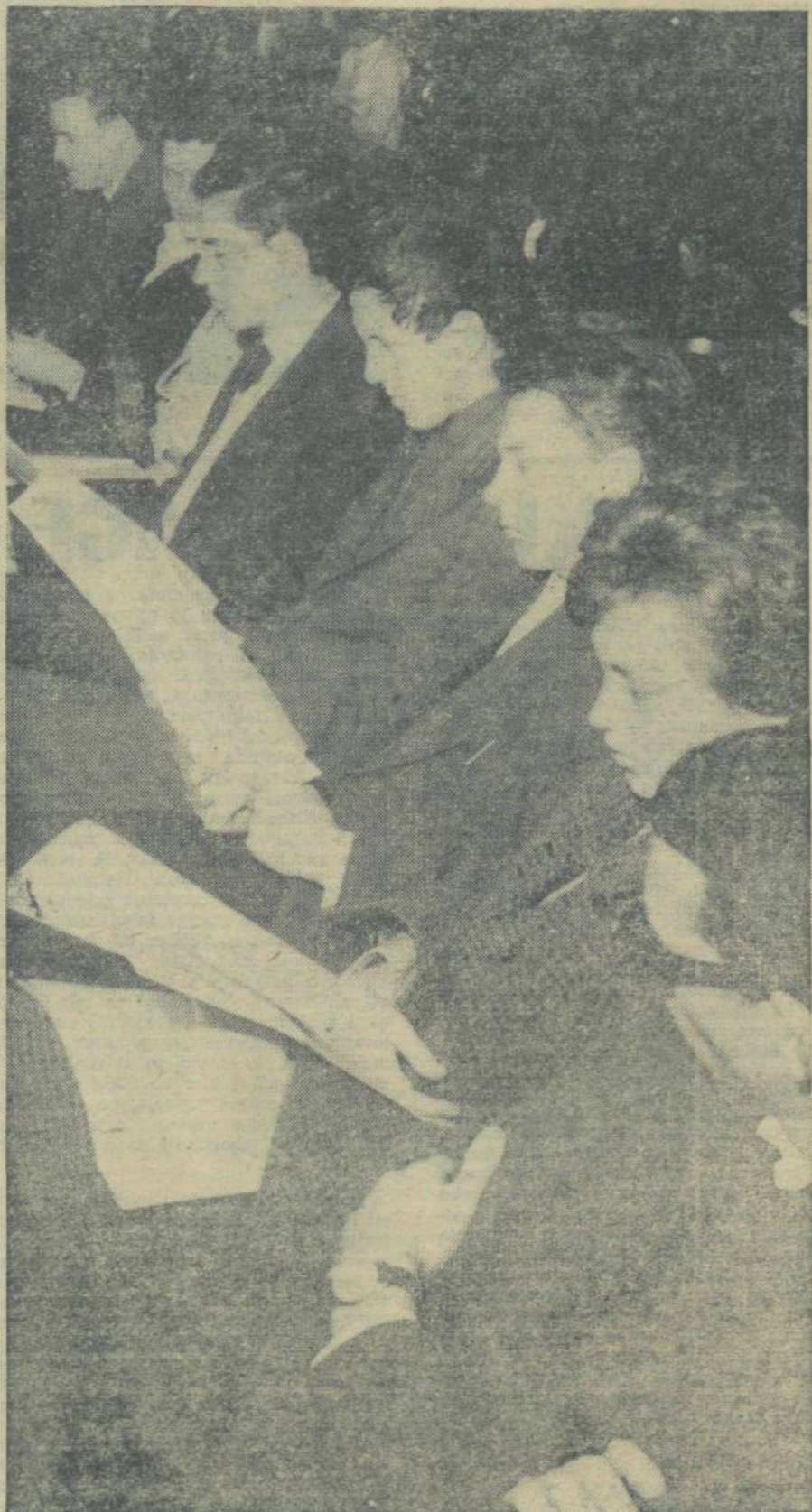
19. redna letna skupščina Zveze študentov ljubljanskih visokošolskih zavodov, ki je bila 25. novembra, naj bi razpravljala in sklepala o vsebinskih in organizacijskih spremembah v organizaciji. Z uvodnim referatom (objavljamo ga na drugi strani), ki je v njem razvil načelne smernice in nekaj konkretnih predlogov za organizacijske spremembe, je predsednik univerzitetnega odbora Tone Zimšek začrtal problematiko, ki bi jo morala razčistiti diskusija.

Zal pa so prvi diskutanti načeli najrazličnejše sicer pomembne probleme, ki pa niso imeli nobene zveze z osrednjim vprašanjem organizacijskih sprememb — in tako je skupščina kmalu zgubila svoj izredni in delovni značaj ter se potopila v lenive vode običajnih shodov te vrste: megleno obravnavanje zelo širokih problematskih območij, ki ne poraja stvarnejših sklepov.

Ko je razpravljanje postalo že utrujajoče, so se nekateri diskutanti vendarle konkretnije lotili organizacijskih sprememb — vendar samo v zvezi s koreferatom Marka Kerševana o urejanju in usmerjanju Tribune. Obe bistveni tendenci v reševanju tega vprašanja (tista, ki daje zborom bralcev in sodelavcev Tribune status samo posvetovalnega telesa in druga, ki zahteva za zborni širše kompetence), ki sta se izoblikovali že v predhodni razpravi v Tribuni, tudi na skupščini nista našli skupnih ali kompromisnih rešitev. Glasovanje o sklepih na temelju te prepovršne diskusije bi bilo nerealno. Prav tako minimalna razprava o predlogih referata (ki je bil sicer zelo dober, pa vendarle ne tak, da bi ga bilo nemogoče dopolniti) ni dala izhodišča za sprejemanje kakršnihkoli sklepov.

Ker je bila razprava na skupščini tako blede in netemeljita, da skupščina dejansko ni bila upravičena karkoli skleniti, se mi zdi prava sreča, da je v popoldanskih urah zapustilo dvorano toliko delegatov in da je skupščina postala tudi formalno nesklepčna. Tako imamo še vedno možnost, da v nadaljevanju nadoknadimo zamujeno in osvetlimo problematiko sprememb v ZŠ še z nekaterimi novimi vidiki.

Nadaljevanje na 4. strani

NEKAJ MISLI H KONGRESNIM DILEMAM

IZVLEČKI IZ REFERATA

V zadnjem času smo na najrazličnejših mitingih Zveze študentov in tudi v tisku veliko govorili o slabostih Zveze študentov in spremembah, ki jih te slabosti narekujejo. Že sam obseg teh razprav in velika enotnost mnenj kaže, da stojimo pred pomembno preokretnico v delu ZŠ; gre pa za to, ali bomo sposobni dojeti vseobsežnost te problematike in če bomo znali izluščiti zaključke, ki bodo primerno usmerili ZŠ sedanjemu in prihodnjemu času.

Sistematično smo k tej nalogi pristopili na zadnjem seminarju v Ankaranu. Zasluga tega seminarja je predvsem v tem, da je brez sprenevedanja jasno pokazal na vse slabosti ZŠ in s tem ustvaril ugodna tla za konstruktivno diskusijo o tem, kako v prihodnje usmeriti ZŠ.

Če preskočimo naštevane pomembnih in manj pomembnih pomanjklivosti ZŠ, ki jih srečujemo vsak dan pri našem delu in skušamo odkriti njihov skupni imenovalec (osnovo, iz katere rastejo in jo krepijo), vidimo, da je to odtujenost ZŠ od zahtev časa, in to v treh smereh:

a) odtujenost problematike, neaktualnost vsebine dela ZŠ;

b) odmaknjenost vodstev od članstva;

c) odtujenost ZŠ od splošne družbene politične problematike.

KAKO ODPRAVITI POMANJKLJIVOSTI

Vprašanje, ki se postavlja pred nas, je jasno: kaj storiti, da bi se pomanjklivosti odpravile? Prepričan sem, da smo v letošnjem letu dovolj govorili o slabostih ZŠ. Lahko tudi rečem, da smo jih dovolj temeljito analizirali. Nadaljnje naštevane in premlevanje napak in pomanjklivosti bi se nujno spremenilo v nekonstruktivno jadikovanje. Prav je, da smo pred članstvom odkrito pokazali temne strani, vendar je sedaj čas, da prav tako brez obotavljanja jasno pokažemo pot iz današnje položaja. Ta usmeritev je danes jasna, pa tudi dosegljiva z močmi, ki jih premoremo.

Da bi prerasli našete osnovne tri slabosti in da bi s tem ustvarili ugodna tla za postopno odpravljanje ostalih, je nujno, da takoj pristopimo k nalogam, formuliranim v naslednjih treh točkah:

NOVOIZVOLJENO PREDSEDSTVO UNIVERZITETNEGA ODBORA:

Andrej Čepon, Drago Čuček, Miša Hrihar, Tine Hrihar, Majda Jurkovič, Zdravko Krvina, Janez Kure, Jože Meglič, Jaroslav Mihelac, Marinka Perko, Franci Pivec, Andrej Stanovnik, Jože Uzmah, Tone Vrabl, Tone Zimšek.

A. Ponovno, natančno, ter na vseh področjih, (tako znotraj visokošolskih zavodov, kot navzven) moramo opredeliti mesto in vlogo ZŠ, njeno vsebino dela in njen smisel v pogojih samoupravljanja.

B. Dinamična demokratizacija v naši družbi, naši cilji in poslanstvo mladih, da prednjačimo v borbi za jutrišnji dan, nam poleg sprememb pri vsebini dela narekuje spremembo vsebine odnosov v naši organizaciji. V ZŠ je nujna nadaljna demokratizacija, omasovljenje in decentralizacija.

C. Ob nakazanih vsebinskih spremembah bomo nujno morali spremljati tudi strukturo študentske organizacije in posamezne oblike dela.

Pred nami stoji tudi naloga, da po drobno statutarno formuliramo vse formalne spremembe in z njimi temeljito seznanimo študente: kaj nam sicer koristijo demokratične pridobitve, če ni članstvo z njimi seznanjeno in jih zaradi tega ne uporablja.

Spregovorimo podrobneje o prvi točki!

Nič novega ne povemo, pa je vendarle bistvena ugotovitev, da ZŠ ni sama sebi namen, temveč da obstoja, kakor vse druge družbeno politične organizacije, zaradi življenja, ki j o obdaja. Če preprosto, vendarle za naš namen zadovoljivo, opredelimo smisel obstoja družbeno političnih organizacij, bomo rekli, da obstojajo in so nujne na dani stopnji našega družbenega razvoja, zaradi ogromnega razkoraka med današnjim in jutrišnjim, med tistim, kar smo že zgradili, in tistim, kar iščemo in kar želimo zgraditi, s pomočjo metod znanstvenega marksiz-

ma. So most, če se poslužimo prispevke, zasidani z oporniki v preteklosti, se danosti in prihodnosti, o motor družbenega razvoja.

Analiziranje družbeno-političnega življenja, iskanja v prihodnost, nakazovanje smeri, graditev novega in preraščanje preživelega — in vse to na povsem konkretnih, vsakdanjih tleh življenja, pa vendar nenehno na osnovi znanstveno ugotovljenih zakonitosti družbenega razvoja, je vsebina ter smisel tako imenovanega politično ideološkega dela družbeno političnih organizacij. (Tu tudi vidimo jasno razliko nasproti oblasti in samoupravljanju na današnji stopnji razvoja, ki sta zasidrana predvsem v sedanjosti in zaposlena z dnevnimi političnimi in operativnimi nalogami).

ZŠ IN SAMOUPRAVLJANJE

ZŠ v okviru visokošolskih zavodov vežejo predvsem vezi s samoupravnimi organi na zavodih in specializiranimi organizacijami, ki vključujejo študente.

Odnos ZŠ do teh dejavnosti se kaže v spremljanju in analiziranju njihovega dela ter njihovih stališč, v pomoči pri vseh pozitivnih prizadevanjih, v usmerjanju, pa tudi kritiziranju za nedelo, slabo delo ali stališča, ki niso v skladu s skupnimi interesi študentov in intencijami družbenega razvoja; še posebno pa skrbi za javen in demokratičen odnos teh organov do svojih volivcev. Študentska organizacija mora obravnavati vsa pomembnejša vprašanja, ki jih pretresajo, ali pa stoji pred njimi samoupravni organi. S sprejemanjem načelnih in tudi pomembnejših konkretnih stališč, in to v čim širšem krogu študentov, usmerja oziroma kaže pot samoupravnim organom.

Zveza študentov si mora prizadevati, neposredno preko svojih vodstev ali posredno preko svojih množičnih oblik dela (skupščine, zbori ZŠ) z iniciativami oživljati zanemarjena področja dela študentske organizacije, oziroma odpirati nova.

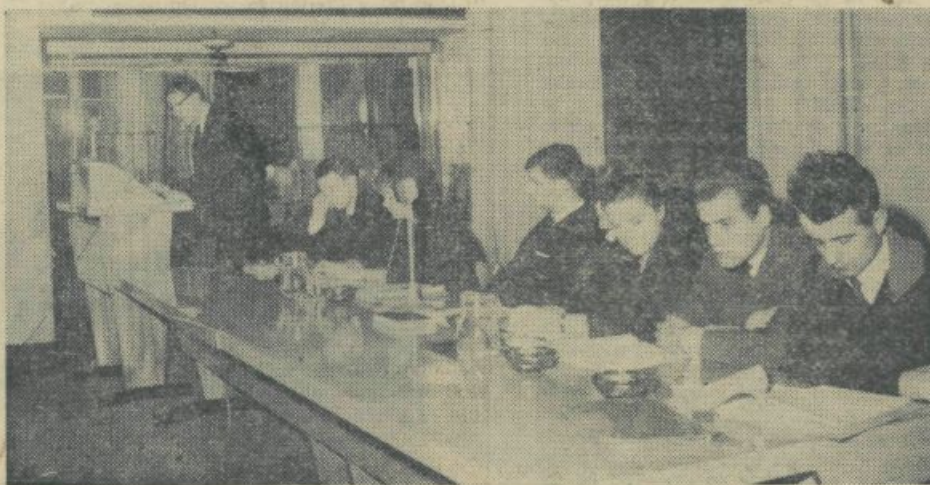
Nadaljevanje na 8. strani

Srečno, Drago!

Z zadnjo številko Tribune se je njen dosedanj glavni urednik Drago Mirošič — zaradi bližajoče se diplome na jusu — poslovil od uredništva. Drago je začel kot glavni delati lansko jesen, ko se je Tribuna začela odločno usmerjati v prizadevanje po angažiranem in kritičnem pisanju. V procesu te preorientacije, ki traja seveda še danes, je »preživel« tri odgovorne urednike, ne da bi se izmikal tisti maksimi, ki zahteva nenehen pogum, dvom in tveganje, in ki jo je najti v Čosičevih Ločitvah: »Ali bom imel moč, da bom videl resnico, tudi tisto, ki jo bodo videli naši potomci, bolj s svojim življenjem kot po knjigah?«

Drago ima veliko zaslug za to, da je Tribuna danes takšna, kakršna je, in zlasti za to, da si prizadeva naprej. Ko se poslavljamo od njega, pa imamo pred očmi zlasti še tisto občutljivo podstat, na kateri vse to prizadevanje sloni in ki v listu samem ni mogla priti do adekvatnega izraza. To so delovni, tovariški in prijateljski odnosi znotraj uredništva, za katere se je Drago ves čas in najbolj vneto zavzemal, zavedajoč se njihove neizogibnosti. Drago nam ni bil samo delovni tovariš in formalni sodelavec, ampak predvsem prijatelj z živim in občutljivim poslušom za vse živo in občutljivo, tudi za tisto, kar je prehajalo delovne okvire na uredništvu. In iz te zavesti izvira tudi to, da gre pri njegovem odhodu od Tribune samo za zamenjavo delovnega mesta, ne pa za sentimentalno spoznanje, da je nekega razburljivega in dražljivega časa konec in da se zdaj začneja čisto nov čas. Vsebinska prijateljskih odnosov, začeti na Tribuni, je tisto, kar bo kontinuiteto ohranjalo.

Delovno predsedstvo med branjem referata

POIZKUS RAZLAGE

(Nadaljevanje)

3. Konflikt med sistemom vodenja in politično silo: »Na posvetovanju komunistov ljubljanske univerze 2. aprila letos je univerzitetni komite še odločneje ponovil svoje stališče, vendar so še potem posamezni komunisti — funkcionarji fakultetne uprave na fakulteti izjavili, da se z oceno UK ne strinjajo, kljub temu da so bili na posvetovanju prisotni in ji takrat niso javno nasprotovali« (cit. po članku Marjana Ulčarja). S tem, da se ZK prerašča kot faktor oblasti in postaja neoblastna organizacija, je dana možnost nasprotja med sistemom vodenja in to organizacijo. Kaj omogoča funkcionarjem fakultetne uprave, da so nek problem na fakulteti še naprej reševali v nasprotju s stališči najvišjega organa Zveze komunistov na univerzi, v nasprotju s stališči, pri katerih oblikovanju so bili prisotni? Zakaj tem stališčem niso javno nasprotovali? Stališča UK so se jim zdela neobvezna. Toda zakaj? Kot funkcionarji fakultetne uprave so predstavniki izolirane, nasproti ljudem, ki so oddvojeni od te sfere, avtokratične sile (organi samoupravne) niso sestajali, stališča ZŠ pa so bila ignorirana tako, da o bili študentje prisiljeni svoje probleme prenesti preko tiska v javnost.) V takem, od ljudi oddvojenem načinu vodenja in urejanja posameznih problemov, je dana možnost, da funkcionarji te osamosvoje sferi imajo nasproti ljudem, ki so izključeni od vodenja, svojo dejavnost za avtokratsko. Stališča, ki se oblikujejo izven takega sistema vodenja, zanje ne predstavljajo obveznosti. Kot funkcionarji organa vodenja so funkcionarji fakultetne uprave lahko reševali posamezne probleme

me še naprej v nasprotju z neoblastnimi silami zato, ker je njihova samostojnost in samovoljnost nastala z izključnostjo ljudi od odločanja, ker se družbena povezanost ljudi pojavlja kot hierarhična povezanost izoliranih sfer. Javno funkcionarji fakultetne uprave niso nasprotovali oceni UK, ker za njih kot funkcionarje stališča neoblastnih sil niso obvezna, ker so kot funkcionarji oddvojenega vodenja nekega področja samoodločujoči. Vključenost teh funkcionarjev v Zvezo komunistov je stvar te organizacije same. Izkušnje so pokazale, da »še odločnejše ponavljanje svojih (stališč UK) stališč« ni rešilo vprašanja odgovornosti nekaterih funkcionarjev fakultetne uprave. Kaznovanje ali izključitev teh funkcionarjev iz Zveze komunistov (reševanje problemov v nasprotju s stališči UK — toda pri oblikovanju teh stališč so bili prisotni ti funkcionarji — je kršenje načel delovanja te organizacije) je stvar UK ali organizacije, v katero so ti funkcionarji vključeni, toda dokler bo obstojal od ljudi izoliran sistem vodenja, bo vedno obstajala dejanska možnost avtokratičnega delovanja in ignoriranja stališč neoblastnih sil.

Dejanska institucionalizacija suverenosti ljudi je zato ključen problem. Ob ugotovitvi, da so politične sile »na univerzi premalo storile za uspešno in pravočasno odstranjevanje napak in za izboljšanje« (cit. po članku MU.), se je tebe vprašati, zakaj so politične sile na univerzi premalo storile. Ulčar sam ugotavlja, da so bile kljub prizadevanju politične sile neučinkovite, da se kljub dveletnemu ugotavljanju enih in istih problemov situacija ni premaknila z mrtve točke. Ali bo pozivanje: naredili smo premalo, naredimo več — rešilo vprašanje učinkovitosti političnih sil? Moje mnenje je, da to ni rešitev. Toliko časa, dokler bo obstajal izo-

liran sistem vodenja, dokler bo način reševanja problemov določenega področja tak, da bodo ljudje, ki delajo na teh področjih izključeni od »najvišjih«, to je najpomembnejših odločitev, bomo vedno lahko ugotavljali, da organi samoupravljanja v delovnih organizacijah ne kažejo pravega zanimanja za pomembne družbene probleme, da so politične sile kljub prizadevanjem neučinkovite, da kljub stalnemu pozivanju »premalostorijo« itd.

4. O funkciji kritike

Zavračanje »abstraktnih, splošnih« kritike in zahteva po »konkretni« kritiki ima dva pomena. Prvi pomen zavračanja abstraktnih kritike in zahteva po konkretni kritiki: kritika se sme nanašati samo na posamezne, konkretne slabosti posamezne, fakultete, tovarne, kmetijske zadruge itd., ne sme pa se nanašati na splošne, obče, abstraktne probleme. Zahteva po taki kritiki lahko temelji na nepoznavanju pomena pojmov abstraktno, konkretno, splošno, posamezno ali pa na zavestni zahtevi, da se kritika omeji samo na neposredne primere slabosti in napak posameznika, fakultete ali posameznega organa. Stališče, naj se kritika omeji samo na konkretne primere, je treba zavreči. Pojmi abstraktno, konkretno, splošno, posamezno, imajo v filozofski terminologiji natančno določen pomen. Ne da se napisati ali izgovoriti niti enega stavka, ne da bi stavek vseboval tudi abstrakten, splošen pojem. V najbolj vsakdanjem stavku: »Peter je občan Brežic«, ali: »Piki je pes,« je vsebovana enotnost konkretnega in abstraktnega. Peter in Piki sta nekaj konkretnega, občan ali pes pa nekaj abstraktnega, kajti mimo Petra, Jožeta, Toneta itd. občan nasploh ne obstaja. Toda Peter, Jože, Tone so občani, torej stavek vsebuje tudi abstraktno, obče.

Posledica stališča, naj se kritika omeji samo na konkretne primere napak, bi bila taka: kritizira naj se samo Franca, Pavlo itd., zaradi njihove samovoljnosti ali birokratskega odnosa pa bodo samovolja, birokratičnost in kar je še ostalih »nednosti« odpravljani. Toda najbrž

bomo presenečeni, ker se France, Pavla itd. kljub naši kritiki ne bodo hoteli »popraviti«. Če se bomo pri kritiki omejili na Franca, Pavlo itd., si tudi ne bomo mogli razložiti, od kod samovoljnost, birokratski odnos pri njiju, ko pa jima je vendarle znano, da to ni lepo, če sta taka. Edino, kar nam še preostane, je, da rečemo, da sta pač že po naravi taka in da se ju zato ne da »popraviti«. In s tem je naša kritika končana.

Drug pomen zavračanja »abstraktnih« kritike in zahteva po »konkretni« kritiki pa lahko samo predpostavljamo. Samo predpostavljamo lahko, da je sogovornik, ko je rekel: »Sem za konkretno kritiko in proti abstraktni kritiki,« hotel reči, da je za utemeljeno kritiko in proti neutemeljeni. To pa je povsem nekaj drugega. V tem drugem primeru je nesporazum nastal zaradi mešanja pojmov abstraktno — konkretno z utemeljenostjo — neutemeljenostjo. Prav tako se lahko samo predpostavlja, da je sogovornik, ko je zavračal besedičenje. Prazno besedičenje je pač prazno besedičenje in ni zato abstraktno. Brez abstraktnih znanosti, čudno, da še ni nihče obtožil medicinske znanosti, da je preveč abstraktna, češ: znano je, da je nosilec tuberkuloznih obolenj Jaka, Tomaž itd. in da tuberkuloza na splošno mimo konkretnih nosilcev ne obstaja. Kljub temu pa medicina govori o tuberkulozi neodvisno od Jake, Tomaža itd. Zahteva po »konkretni« kritiki, boleha na filozofski bolezn, ki se ji reče nominalizem.

Da bi kritika bila družbena, učinkovita, potem mora poleg tega, da pokaže na npr. birokratično ravnanje katerega posameznika ali organa, na izvor takega ravnanja, na določen značaj delovnih odnosov, ki omogočajo, da je posameznik ali organ tak in tak. V nasprotnem primeru bodo prizadevanja obrnjena proti posledicam, proti pojavnim oblikam, ne pa proti temelju teh pojavov. Da bi pa dejansko odpravili te probleme, pa je treba praktično spremeniti značaj delovnih odnosov, ki je omogočal take in take manifestacije. Ratko Štepanović

Diskusijam o tribuni na rob

Članek Inga Paša Marginalije k prvi poti v demokratizacijo (26. in 27. številka Tribune) kot prispevek k razpravi o statusu Tribune odpira novo možnost za upravljanje lista — da bi tako imenovani »zbori zainteresiranih študentov« sami volili urednike — v nasprotju s predlogom komisije lanskega uredništva, po katerem naj bi vso in edino besedo o listu in uredniških imeli samo sodelavci, ostali študentje pa bi bili od vpliva na list povsem izključeni ter s predlogom, da bi urednike po razpravi na zboru zainteresiranih študentov (sodelavcev in bralcev) volil plenarni UO. Ker izhaja avtor iz želje, da se v resnici precizira koncept Tribune kot lista študentov, katero dele z njim tudi zagovorniki koncepta s seminarja v Ankaranu, bi bilo v interesu vseh, če bi avtor navedel čim več argumentov, ki bi preprečili, da njegov predlog dejansko zagoravlja uresničitev te želje. Na seminarju v Ankaranu, kjer se je porodila ideja o javnih razpravah o Tribuni, ki bi zainteresiranim študentom omogočile sodelovanje in vplivanje na urejanje lista, se tem zborom ni »dala« tudi pravica voliti urednike prav zaradi mnenja, da to ne zagotavlja, da bo Tribuna »list vseh študentov«.

Zal, avtor tega ni storil. Koliko je temu vzrok, da argumentov za to ni, ne mislim presojati. Prav gotovo pa ne pri-

speva k dejanski argumentaciji dolgovestno zavračanje nečesa, kar nikomur od zagodpadlo na pamet namreč, »da pomeni takšna institucionalizacija (da volijo urednike — M.K.) zborov ustanavljanje nove politične stranke« (1). Ravno tako pa tudi ne podtikanje M. Krivicu, da ima možnost konflikta med zborom in UO za dokaz »nezdružljivosti (obravnavanje) koncepta z našim družbeno-političnim sistemom« in nadaljnje velikopotezno izvajanje iz te baje Krivicove ugotovitve, o »karakterističnosti te mentalitete in njeni neustreznosti«.

Osnovni argument, ki ga navaja J. Paš v korist volitvam na zboriščih, je, da pomenijo »praktično uporabo samoupravljanja na enem izmed področij dela ZŠJ«. O samoupravljanju ponavadi govorimo, kadar ljudje sami odločajo o pogojih in rezultatih svojega dela, temelji torej na tako imenovanem delovnem principu. V tem smislu se je tudi zagovarjal koncept, naj sodelavci sami upravljajo s Tribuno, ki je rezultat njihovega dela, čeprav je že tu tudi po čisto formalni plati prišlo do težav: list ustvarjajo s svojimi prispevki sodelavci, ti volijo svet sodelavcev, ta urednike — toda, kdo bo sodelavec odločilo uredniki, ki odločajo o objavi prispevkov; v kolikor se temu izognemo z načelom, da je sodelavec vsak, ki pošlje prispevke, pa se s tem nevarno oddaljimo od delovnega principa. Še bolj pa se oddaljimo od njega, če odločajo o Tribuni tudi bralci.

V takšnem primeru lahko govorimo o samoupravljanju le v širšem smislu kot o odločanju ljudi o svojih zadevah, o stvarih, ki prizadevajo njihove interese. Tribuna je zadeva vseh študentov in le v tem smislu lahko označimo upravljanje Tribune, v kolikor pri njem tako ali drugače vsi sodelujejo, za samoupravljanje. Vprašanje je, kako omogočiti vsem to sodelovanje! Tega še ne dosežemo s samimi deklaracijami o »nujnosti po organski, nepo-

sredni povezavi študentov s Tribuno« in svarili, da s tem, da je neko telo demokratsko izvoljeno, »ni dan noben dokaz za to, da se v praksi ne more alienirati od študentov«.

Očitno ni mogoče zbrati na zboru nekaj tisoč študentov, da bi neposredno odločali. Tudi če bi se to zgodilo, bi morali ti izmed sebe voliti ožje predstavniško telo, ki bi bilo sposobno normalnega dela. Ker tako ožje predstavniško telo uveljavljanje interesov študentov na vseh področjih, že imamo skupščino in UO — ni nobenega razloga, da bi za volitve redakcije Tribune volili po istem postopku še novo (lahko pa se seveda v izjemnih primerih skliče izredna skupščina). Nekaj sto študentov, kolikor se jih na zboru maksimalno lahko zbere, nima nobene pravice odločati za vse študente — še manj pa lahko imamo tako odločanje za samoupravljanje v kakršnemkoli smislu.

Nedvomno pa so študentje, ki pridejo na javno razpravo bolj kot ostali prizadežani, kakšna je Tribuna in pripravljeni za to žrtvovati nekaj časa in energije. Zato je povsem upravičeno, da imajo večji vpliv na urejanje lista kot ostali. (Pri dokazovanju, da so razprave o kandidatih na »zboriščih zainteresiranih študentov« gola formalnost, češ da bo UO tako ali tako izvolil le tiste kandidate za urednike, ki jih bo sam predlagal, je I. Paš spregledal, da po novem konceptu plenarni UO ni več stalno, za vse leto izvoljeno telo temveč, da se delegati vseh fakultet, ki sestavljajo petdesetčlanski UO, izbirajo posebej za vsak plenarni forum, ki ga še ni, pač ne more predlagati in izvoliti »svoji« kandidati.)

Lahko bi očitati avtorju, da se izmika argumentaciji svojega predloga z zatekanjem k širokopoteznemu obravnavanju vseh mogočih aspektov problematike naše družbe od »opredelitve in osmiselitve naše današnje družbene resničnosti« do »tipične

in prevladujoče strukture mišljenja« — če ne bi sam že v naslovu opozoril, da lahko v članku pričakujemo tudi kaj več, kot je vprašanje Tribune. Zato nekaj tudi o tem:

Ceprav je treba priznati, da je v članku razvitih nekaj tehtnih misli na račun razglabljanja o »vključenosti v družbo«, pa tudi naslov marginalije... ne upravičuje, ne daje smisla meditiranju, ki v pol stolpca zajame »celokupnost obstoječih družbenih mehanizmov... v... enotni piramidni shemi«; ugotovi njeno bistvo v funkcionalnosti skozi razmerje subjekt — objekt; najde konsekvenco tega stanja v upadanju interesa članov do njihove organizacije« (od kod naenkrat ta — in katera?) in »alieniranosti komunikacijskih sredstev od družbenega ambienta«; označi polom navedene sheme na področju gospodarstva in uvedbo delavskega samoupravljanja (torej — obstoji enotna piramidna shema ali ne?), ki pa »značilno... se vedno ni zmoglo zaživeti v svoji resnični vsebini« (ko je ta resnična vsebina in njeno oživitvenje vendar tako znana, preprosta in davno preizkušena zadeva povsod tam, kjer ne obstoji »piramidna shema«); odkrije, da »samoupravljanje ne more biti govora brez avtonomije njegovih nosilcev« (navadna tautologija — problem se začne pri opredeljevanju, utemeljitvi te avtonomije) itd (in seveda še vmes).

»Opredelitev in osmiselitev naše družbene resničnosti«, za katero se avtor zavzema, zahteva, da se lotimo tudi marsikaterega od problemov, ki jih omēnja (kdor želi kaj zvedeti problematiki »piramidne sheme«, naj na primer prebere članek R. Ščepanovića Poizkus razlage). Toda resne zadeve zahtevajo resno obravnavo, za marginalne »osmiselitve« podobne vrste kot so citirane, pa je bilo, če drugega ne, porušeno že preveč papirja.

Marko Kerševan

0 miselni zmedi in „alieniranih“ urednikov

Nadaljevanje iz prejšnje številke

Jedro prepričanj, ki jih Andrej Inkret izraža v članku o alieniranih urednikih, je naslednje:

Pri nas gospoduje slaba politika. Njena slabost je v tem, da njeni nosilci, politiki, družbeno kompleksnost radi reducirajo na problem političnih antagonizmov ali celo konkretnih sporov med oblastništvom in posamezniki. Politiki pritiskajo na posameznike tako s splošnimi političnimi konvencijami kot z dejstvi praktične politične premoči, medtem ko je posameznik oprt le na samega sebe. Kadar mora posameznik tako odločati med svojimi interesi in interesi politikov, nujno zapade v kreontovsko, alienirano situacijo.

dejansko dogaja. Skratka: grupa politikov, ki ima oblast nad vso družbo, si marsikdaj z izgovorom, da zastopa obče interese celotne družbe, dejansko uzurpirajo to oblast in zastopa ter brani predvsem svoje lastne, posebne interese nasproti interesom drugih, neoblastniških skupin posameznikov, torej tudi nasproti celotni družbi. Enostavno: marsikdaj se spet obnašajo kot birokrati in imajo tudi vso možnost za to.

Inkret takšno situacijo obsoja in zahteva: ukinjenje alinacije, Kreontovske situacije; se pravi, dobro politiko: priznanje enakopravnega partnerstva med različnimi skupinami v družbi, »dopustitev, da se vsaka izmed teh grup vtiha v samo osnovo ukinjanja oblastniškega režima«, ne da bi pri tem dobilo to vtikanje politični predznak borbe za politični prestiž; omogočanje vsaki grupi, da vodi dialog z grupo na oblasti, režimom; ne zaviranje osvajanja političnih sredstev za ukinjanje in likvidacijo režima, torej politične strukture družbe; prizdajevanje za negacijo disproporca med individualnimi pobudami za splošnimi političnimi konvencijami.

Pogoj, da bi se to dejansko začelo dogajati, je »celovito spoznanje družbene nujnosti, njenih celostnih potreb, ki so nujno zgrajene na spoznanju individualne delovne volje.« Ta pogoj naj bi uresničila seveda grupa politikov — režim.

Če zdaj povzamem to jedro v jedro jedra, je ta jedrnost naslednja: alienacija obstaja zaradi obstajanja politične strukture družbe; politična struktura družbe pa obstaja zato, ker obstaja grupa politikov — režim. Če se odstranijo politiki s svojo oblastjo, bo ukinjena tudi alienacija. Tedaj se bo začelo pravo življenje, ki bo zgrajeno na podlagi individualnih delovnih volj.

Temu konceptu postavljam nasproti naslednji lastni koncept, ki pa seveda ni »moja pogruntacija«, ampak izhaja iz moje interpretacije Marxove koncepcije revolucioniranja alieniranega (odtujenega) sveta.

Odtujenost celotnega človekovega materiala — duhovnega sveta je pogojena z odtujenostjo njegove dejavnosti, njegovega dela, njemu samemu. Dejavnost je tako fizična kot duhovna ter predstavlja določeno silo. Kadar se začne ta dejavnost kot taka ali v obliki proizvodov osamovajati od človeka in nastopati zoper njega, se človek odtuja sebi samemu. Te odtujene sile so lahko religiozne, politične ali ekonomske ter zadevajo določeno družbo v celoti, se pravi — vsakega človeka te družbe.

Za vse razredne družbe je opredeljujoča zlasti ekonomska odtujitev. Posebno v kapitalistični družbeno-ekonomski formaciji doseže fantastične dimenzije (iz družbeno-ekonomske formacije kapitalizma izhajam zato, ker se njene odtujenosti, čeprav v modificirani obliki, še vedno uveljavljajo pri nas, zdaj in tu). Delovni

človek je popolnoma ločen od sredstev za proizvodnjo. Zato se mu proizvodi njegovega fizičnega in duhovnega dela odvezajo in se mu končno preko tega popolnoma odtujijo. Zaradi tega se počuti in je dejansko odtujen tudi pri delu samem. Prav tako je odtujena njegova individualna DELOVNA volja, ker je odtujeno njegovo delo. Iz tega je razvidno, da je izredno pomembno, ali se zahteva zgraditev neke družbe na principu individualne delovne volje nasploh na principu odtujene, ali pa na principu neodtujene, svobodne delovne volje, ali bolje: svobodnega dela vobče.

Pokazani aspekti ekonomske odtujitve v kapitalizmu so samo nekateri njeni aspekti in imajo vrsto pojavnih oblik. Izmed vseh je tu najpomembnejši tisti, ki povezuje ekonomsko odtujitev s politično. Kakor v vseh razrednih družbah, se tudi v kapitalistični družbi tisti razred, ki na določen način poseduje proizvodna sredstva in upravlja z njimi, kroji režim, politično oblast po svoji podobnosti. Ekonomska nadmoč mu omogoča tudi politično nadoblast. Iz tega je razvidno, da sta ekonomska in politična struktura družbe sicer neločljivo povezani, da pa politična izhaja iz ekonomske, čeprav ne čisto lineararno vzročno. Politiki, to je tisti, ki se s politiko praktično vodstveno ukvarjajo, za razliko od tistih, ki se z njo ukvarjajo teoretično, politikologov, so predvsem posebejenci te politične strukture, kar seveda ne pomeni, da s svoje strani vzvratno prav nič ne vplivajo na to strukturo. Vrstni red je torej drugačen in sicer obraten, kakor pa ga navaja Inkret.

Kako pa je po revolucionarnih spremembah? Po revoluciji prevzame oblast v imenu diktature proletariata grupa družbeno-proletarsko najzavednejših in najbolj osveščenih ljudi. S pomočjo delavcev in delovnih ljudi sploh s POLITIČNIMI ukrepi po zrušitvi stare ekonomske politične družbene strukture vzpostavijo novo ekonomsko in politično strukturo družbe. Te spremembe vodi torej ta grupa ljudi. Zaradi takšnih svojih kompetenc do določene mere nujno postanejo birokrati.

In zato porevolucijskem obdobju še najbolj ustreza vrstni red, kakor ga predstavlja Inkret. V tem obdobju je dejansko odvisno od vladajoče grupe politikov, kakšna bo politična ekonomska struktura družbe. Prav tako je sedaj v določenem odnosu politična struktura družbe opredeljevala njeno ekonomsko strukturo. Toda samo do določene mere, kajti politiki so morali vsaj upoštevati ekonomske pogoje in možnosti, kolikor tega niso, je družbeno življenje stagniralo in celo nazadovalo. Nova situacija nastane z uvedbo in uveljavljanjem samoupravljanja.

Samoupravljanje se uveljavlja s tem, da najprej ruši opredeljevalni vpliv na relaciji politiki — politična struktura — ekonomska struktura s tem, da spet sprošča opredeljevalni vpliv relacije: ekonomska struktura — politična struktura — politi-

ki, vendar hkrati ruši in prerašča obe ti dve relaciji, saj postopoma ukinja tako politiki kot politično strukturo družbe in ekonomsko strukturo družbe kot nekaj, nasproti celi družbi osamosvojenega ter družbo in družbeno zavest prisiljuje opredeljujočega. (Seveda gre tu za dejansko samoupravljanje in ne za vse tisto, kar se marsikdaj skriva za etiketo: samoupravljanje). Skratka: samoupravljanje lahko raste le tako, da po eni strani neprestano zmanjšuje vpliv birokratizma, na drugi strani pa vpliv liberalizma v takšni ali drugačni obliki. In to tako na ekonomskem, političnem kot na kulturnem področju.

Ceprav bi bile tedaj Inkretove konstatcije o osamosvojenosti in odtujenosti politike nasproti kulturi, o pogostnem birokratskem ravnanju politikov, o navidezniosti tega, da oni vselej dejansko zastopajo obče interese in o resnici tega, da marsikdaj branijo svoje posebne interese, pravilno, češar se po nekaterih dogodkih in izjavah politikov v letošnjem letu:

1. izjavah, da sistem ni v nobeni zvezi s posamezniki, skrajno negativnimi pojavi;
2. izjavah, po katerih smo lahko sklopali, da so napadi na posamezne politike vzeti kot napadi na sam sistem;
3. izjavah, iz katerih se je razvidelo, da vlada v odnosih med politiki še vedno močan birokratski duh (zakaj se politiku, ki je napravil javni škandal, ne bi javno očitalo napako, ne da bi moral pri tem izgubiti svoj položaj?);
4. posrednih administrativnih birokratskih posegih politikov v življenje revij in težnjah po takih posegih;

ne da popolnoma zanikati, je njegovo sklicevanje na birokratsko relacijo: politiki-politična struktura-ekonomska struktura in pristajanje na reševanje problemov v okviru teh relacij in takšnega reda relacij, podpora birokratskim težnjam, torej birokratsko; njegovo priseganje na individualno delovno voljo, ne da bi pri tem podrobneje opredelil, ali mu gre za graditev družbe na sedanjih individualnih delovnih voljah, ki so še zmeraj odtujene, ali za kaj drugega, pa podpora anarho-liberalističnim težnjam. Ravna podobno, kakor dela tisti, ki iz protesta proti birokratskemu ravnanju podpisujejo kulturni molk, ne da bi pri tem izkoristili vse možnosti ter s tem prizna svoje obveznosti do birokratstva ali, kakor tisti, ki kot urednik neke revije iz pozitivnega protesta proti birokratskim pozicijam vrne svoj mandat prav nosilec tem pozicij ter jih s tem prizna kot take. Seveda tudi tu ne gre za alienacijo na sploh, za samo njeno jedro, ampak za njene pojavne oblike.

Tine Hribar

SKUPŠČINA

Nadaljevanje s prve strani

Mislim namreč, da glavni slabosti prvega dela skupščine (bedna diskusija in dejstvo, da so se delegati začeli spontano razhajati že pred koncem — česar ne more opravičiti niti lakota niti moreča razprava) dokazujeta, da dosedanja usmeritev in razpravljanje o vsebinskih in strukturalnih spremembah nista zajela celotne problematičnosti krize ZŠ in da sta se verjetno omejila na reševanje nekaterih čisto sekundarnih vprašanj.

Sedanji predlogi strukturalnih sprememb omogočajo demokratičnejše formiranje politike ZŠ, opirajoč se na zainteresirane in angažirane člane organizacije, vendar pri tem predpostavljajo možnost nasprotij med vodstvi in temi zainteresiranimi člani, pri čemer pa skušajo samo blažiti izbruh te nasprotij in jih kanalizirati v konstruktivno smer. Takšna struktura organizacije je sicer korak naprej od dosedanje organizacije vodstev, stoječih nasproti abstraktnemu in pasivnemu članstvu, vendar omogoča samo sodelovanje med vodstvi in posebno zainteresiranimi člani; s tem konceptom zaupamo pač nekemu avtomatizmu, ki bo pripeljal do tega, da bo tudi tista množica članov, ki jo danes označujemo s »pasivno, nezainteresirano«, ob demokratičnejšem delu prešla v aktivne in angažirane člane. To upanje pa se mi zdaj po skupščini zdi zelo nerealno, saj presenetljivo veliko delegatov (!) ni pokazalo niti minimalnega zanimanja za delo in spremembe v ZŠ. Zdi se, da bomo morali v proces »decentralizacije« ZŠ poseči kar se da intenzivno brez zanašanja na kakršnokoli avtomatizme.

Ne mislim, da so mehanizmi za demokratičnejše delo, kot jih predlaga Zimškov referat, nepotrebni. Pač pa se mi zdi, da smo pri vseh teh reformah pozabili, da je

lahko realni temelj organizacije samo delo in smo se omejili le na izgrajevanje formalne demokratičnosti. Brž ko pa utemeljimo organizacijo na svobodnem delu — torej na principu samoupravljanja — dobijo formalna zagotovila demokratičnosti sekundaren pomen (kot zagotovilo in pot za odpravljanje deformacij), bistveno pa postane delovno zavezovanje v konkretnih delovnih nalogah; pri taki strukturi odpa- de tudi problem »odtujitve vodstev« (ki ga sedanji mehanizmi le blažijo, ne pa odpravljajo), njegovo mesto pa zavzame pozitivno delovno dogovarjanje med člani in vodstvi; odpira se tudi druga, perspektivnejša možnost: konkretni mandati za jasno usmerjene in definirane akcije oziroma delovne naloge. Posvetovalni zbori, ki jih predlaga referat, bi v taki strukturi zadobili značaj delovnih dogovorov in organov, ki bi poverjali konkretne mandate; s tem bi prerasli nasprotja med vodstvi in člani, izognili pa bi se tudi nepotrebnim prestižnim besedovanjem. V tako zgrajeni organizaciji bi verjetno bilo

veliko lažje uresničevati proces aktiviranja širokega števila študentov.

Za sklep naj povzamem izkušnje, ki smo jih dobili na prvem delu letošnje skupščine: dosedanja reforma prizadevanja so bila preozka, zato jih moramo v nadaljnji razpravi razširiti z novimi vidiki; pri tem moramo bolj kot doslej upoštevati temeljni konstitutivni element vsake organizacije — samoupravno delo, sicer lahko zabredemo v čisti formalizem; čeprav spremembe predvsem na aktivnejši, angažirani del članov ZŠ (ki so edini realni člani), moramo vendar neprestano misliti tudi na drugi, »pasivni, fiktivni del« in na možnosti ter načine, kako bi ga aktivirali.

Upam, da bo tudi ta sestavek s svojimi kritičnimi pripombami in s perspektivnimi možnostmi, ki jih je skušal v grobem skicirati, tvoren prispevek k nadaljnji diskusiji; samo v tem primeru bo uresničil svojo intencijo in upravičil svoj obstoj.

Rasto Močnik

Razgovor z delegatom univerze na VIII. kongresu

Tovarišica Gabi Čačinovič je absolventka psihologije na filozofski fakulteti v Ljubljani in ena izmed zastopnikov ZK naše univerze na kongresu. V nevezanem pogovoru je odgovorila na nekoliko staljenih vprašanj:

Gotovo boš spregovorila na kongresu o slabostih in težavah, s katerimi se študentje srečujejo po fakultetah?

Da. Govorila bom o problemu angažiranosti študentske mladine in tudi o možnostih za kritično in ustvarjalno delo v pogojih demokratizacije ZŠ in njene večje usmerjenosti v družbeno angažiranje.

Si se s temi problemi dovolj seznanila?

Diskusija temelji na konkretnih izkušnjah mojega dela na fakulteti in na materialih, ki obravnavajo probleme angažiranja mladih ljudi v naši družbi. Uporabila sem tudi pomembne smernice za delo Zveze študentov, ki sta jih dala študentski seminar v Ankaranu in skupščina Zveze študentov.

Kateri so bistveni elementi tvoje diskusije?

Prikazati naloge dela Zveze študentov v pogojih demokratizacije družbenega življenja in v pogojih razvoja notranjih demokratičnih odnosov v organizaciji. Poudariti sem želela široke možnosti za angažirano delo v organizaciji, ki temelji na široki demokratizaciji, množičnosti, decentralizaciji Zveze študentov. Pred komuniste se postavlja naloga boriti se za uveljavljanje teh odnosov, proti njihovi deformaciji. Način in vsebina dela Zveze študentov, ki si ga je postavila letošnja skupščina, zahteva od študentov mnogo znanja in odgovornosti. Komunisti morajo postati bolj

kot doslej akterji, ustvarjalci dela v ZŠ. Ali si opazila kakšne spremembe v delu osnovnih organizacij ob poostrenih kriterijih kadrovanja?

Ne, kajti še vedno nismo do konca rešili enega osnovnih problemov osnovnih organizacij: komunisti se še vedno preveč omejujejo naše delo na osnovne organizacije. Premalo pogumno in učinkovito se lotevamo ideološkega boja, še vedno smo premalokrat akterji, ustvarjalci v dogajanju na fakultetah. Mislim, da bo sprememba nastopila takrat, ko se bomo zavedali, da smo komunisti pri vsakem zavemanju stališč, v seminarju, v diskusijah s kolegi, v samoupravnih organih.

Kaj kot absolventka misliš o pomanjkljivosti filozofske fakultete?

Ena največjih pomanjkljivosti je premajhna idejna pouka. To je opaziti pri predavanjih, seminarjih. Če večkrat pa smo zahtevali primernejši nivo in vsebino predmeta družbenih ved. Slednje bi veljalo tudi za tako imenovane nedružbene fakultete.

Se ti zdi, da tvoja generacija, ki je aktivno začela posegati v družbeno življenje šele po revoluciji, premalo izkušenj, da bi mogla prevzeti v bližnji prihodnosti vse težave?

Mislim, da bo ta generacija pomanjkajne revolucionarnih izkušenj nadomestila z ustvarjalnostjo, elanom, kritičnostjo; delala bo v pogojih vedno večje demokratizacije našega družbenega življenja in razvoja družbenega samoupravljanja.

Zapisal Drago Kovačič

MNENJA O SKUPŠČINI

Boris Cizelj

Ob orientaciji ZŠ za širšo družbeno angažiranost je bilo razumljivo, da je prevladovala v razpravi problematika izven univerzitetnega delovanja študentske organizacije in Tribune, manj pa so govorili o »klasični« problematiki, to je študijski reformi in sodelovanju v družbenem samoupravljanju visokošolskih zavodov. Prepričan sem, da je vključevanje študentov v najširši družbeno problematiko izredno pomembno in koristno.

Sama družbena angažiranost implicira kritičen odnos do slabosti, nepravilnosti, ki pa najno temelji na določenem poznavanju problematike ter odpira vsaj osnove drugim, novim pristopom in rešitvam. Tuja pa je taka »kritika«, ki jo nekateri imenujejo kritikasterstvo, kritika zaradi kritike in podobno, ki pa ne sloni na preverjenih dejstvih, zavestno ali podzavestno zamenjuje objektivne zakonitosti in subjektivne napake, posplošuje iz dela na celoto in tako dalje. Ob tem ko se koncentriramo na novo orientacijo ZŠ, se mi zdi, da posvečamo preveliko pozornost vlogi in nalogam naše organizacije — zavestno ali študentov — v pospeševanju dela samoupravnih organov in nadaljevanju vsebinske reforme študija.

Vsebinska študija na univerzi ni le ozko študentski problem, ampak mnogo bolj pomemben družbeni problem. Tako sodelovanje študentov in ZŠ v vsebinski reformi študija ni le ozko študentska dejavnost, ampak tudi oblika družbenega angažiranja študentov in ZŠ in to na področju, kjer je lahko naša kritičnost najbolj konstruktivna in predlogi najbolj vmesni in ustvarjalni.

V pričujočem odločnem vsebinskem razvoju ZŠ je relativno zaprt v družbeno široko anga-

žirano organizacije se pred Tribune postavljajo nove, zahtevnejše naloge. Če v zadnjem času smo lahko zasledovali živahno razpravo o upravljanju in urejanju študentskega lista.

V zvezi z zbori zainteresiranih študentov oziroma zbori sodelavcev bi želel pripomniti le, da so prav neformalne skupice danes tista oblika družbenega vključevanja občanov v samoupravljanje, ki jih najbolj pospešujemo na vseh področjih. To seveda ne pomeni, da organizacija kot trajnejša sekundarna družbena struktura ni več potrebna in da bi jo bilo vmesno nadomestiti z ad hoc formiranimi interesnimi skupinami. S tem, da bi te skupice institucionalizirali, bi jim odvzeli raison d'être, ter jih tako popolnoma onemogočili. Tako stoji pred ZŠ edina alternativa bodočega razvoja: nenehna bogatitev in iskanje novih oblik vključevanja čim večjega števila študentov v razne obstoječe in nove oblike dela študentske organizacije.

V primeru, da ZŠ ne bi upoštevala spremembnih pogojev, bi verjetno bili priča vsestranski rasti od študentske organizacije izoliranih neformalnih skupin, ki v končni konsekvenci še vedno obstajajo nosilke posebnega interesa. Slaba razvitost študentske organizacije bi tako omogočala njihovo institucionalizacijo, njihov poseben interes bi tako dobil obeležje splošnega.

Bojim se, da puščamo študentje na javnost neresev vti, ko zrelo razpravljamo o pomembnosti naše družbene angažiranosti še posebej naše kritike, a na letni skupščini (po sicer neustreznih pavzi) ostane v dvoranah le slaba tretjina delegatov. Zato se popolnoma strinjam s predlogom tovariša Krivica, da se sbežnikove povpraša za razloge njihovega odhoda iz skupščine.

Matevž Krivic

Mnenja sem, naj bi z anketami, intervjuji oziroma »vpraševanjem za mnenje«, kakršno je tole, ne dajali besede ponovno tistim, ki jih je že tako dovolj slišati. Mnogo bolj zanimivo bi bilo

zvedeti, kaj mislijo o zadnji skupščini še drugi delegati, ali pa tisti, ki so jo še pred koncem iz objektivnih ali subjektivnih razlogov zapustili.

Kvaliteta delegatov (če s to besedo označim predvsem njihovo sposobnost in pripravljenost, obravnavati bistvene probleme Zveze študentov v tej fazi njenega razvoja) je nedvomno tudi odraz dosedanjega dela Zveze študentov in njenih slabosti, ki so bile ravno predmet obravnave na tej skupščini, kakor tudi vrednotenja študentskih funkcionarjev nasploh kot aktivistov v slabem pomenu besede, ki jih pač moramo imeti, a sami ne vedo, kaj naj bi delali — iz česar potem izvira včasih tudi formalizem, neodgovornost in nezainteresiranost teh funkcionarjev samih. Če hoče ZŠ res narediti korak naprej, mora seveda imeti neko jedro, neko določeno število aktivistov z jasno zavestjo o problemih in poteh za njihovo reševanje, ki ga na zadnji skupščini nismo mogli videti. Mislim pa, da je prav tak odločen korak, kot je prekinitev skupščine in njeno nadaljevanje v določenem roku, lahko tisti sunek (ob pogodu, da so ta premor predvsem organizacije na fakultetah izkoristile za »izpraševanje vesti« svojim delegatom in njihovo boljše pripravo na nadaljevanje razprave), ki bo vsaj večino dremajočih in otlopljenih zdrnil in jo pripravil k razmišljanju. Predvsem pa k delu, kajti obdobje razmišljanja o »Zvezi študentov na razpoljo«, o vzrokih stagnacije in krize ter o raznih organizacijskih in strukturalnih vprašanjih je bilo po mojem mnenju z obema odličnima referatoma na skupščini (ki sta pravzaprav plod poletnih razmišljanj širšega kroga ljudi) v glavnem zaključeno in sledi zdaj napornejši in dolgotrajnejši del — izvajanje sprejetih smernic in stališč. Zato je tudi že skrajni čas, ne samo zaradi regeneracije Zveze študentov in angažiranja čim širšega kroga študentov v družbenem življenju ob konkretnih univerzitetnih in širših družbenih problemih, ampak prav tako zaradi reševanja teh problemov samih. Ne zadostuje namreč, da čakamo in pozivamo državo in samoupravne organe naj jih rešijo, ampak se morajo prav družbeno politične organizacije vključiti tako v neposredno razpravo in iskanje rešitev, kot tudi prispevati s svojim delom nasploh k boljšemu razumevanju družbenih procesov oziroma k dvigu družbene zavesti, iz katere lahko potem vse bolj avtonomno in samoupravno rastejo resnične napredne in socialistične družbene odločitve.

Vladimir Kavčič

Kot stranski, čeprav ne neprizadet opazovalec študentskega življenja, njegovih organiziranih ter bolj ali manj spontanah manifestacij, ne morem trdit, da poznam to življenje v zadostni meri. Zato tudi v zvezi z zadnjo letno skupščino študentske organizacije lahko govorim le o osebnih, še nepreverjenih vtisih.

Prepričan sem, da bodo spremembe v načinu delovanja študentske organizacije, kot jih je obravnavala in sprejela zadnja skupščina, imela pozitiven odmev v študentski javnosti in bodo obogatila dosedanje oblike družbeno-političnega delovanja. Zdi se mi, da ni slučaj, da je prav študentska organizacija prva storila tako konkretne korake, da bi zmanjšala razdaljo med vodstvi in članstvom ter izgradila takšne organizacijske mehanizme, ki bi v vseh važnejših problemih študentskega življenja omogočali posameznikom, da enakopravno sočutno svoja stališča in kreirajo politiko vodstva, ki ne želi, in v skladu z objektivnimi težnjami družbenega razvoja tudi ne more več biti samo transmissija višje volje za učinkovanje med anonimnimi »množicami«. Dohodki zadnjega leta, ob katerih so se študentje močno angažirali, mi potrjujejo prepričanje, da je njihov čut demokratičnosti močno pravi. Njihovo ogorčenje je pogosto izviralo prav iz spoznanja, da med deklariranimi principi družbenega življenja in njihovo dejansko realizacijo obstoji občuten prepad. Ena od komponent te deziluzije je bilo tudi spoznanje, da so študentska vodstva in drugi družbeni činitelji odtrgani od študentov in da delujejo po svojih lastnih birokratskih zakonitostih. Upam, da bomo zdaj priča nasprotnemu procesu, zlasti še zato, ker sorodno problematiko občutimo tudi v drugih množičnih organizacijah.

Ob številnih aktualnih problemih, s katerimi se bo študentska organizacija spopadla v prihodnjem obdobju, se mi zdi še posebej važno, da bi se organizacija v večji meri kot doslej posvetila kulturnemu življenju študentov. Zdi se mi zlasti važno, da študenti v času študija in bivanja v Ljubljani razvijajo čut za kulturne vrednote ter na ta način obogatijo svojo intelektualno občutljivost, za katero se mi zdi, da se v zadnjih letih razvija predvsem po strokovni plati. Vzroke za takšno stanje je mogoče ugotoviti, težje pa jih bo seveda odpravljati. Toda skrb za razvoj harmonične osebnosti bodočega intelektualca je investicija, na katero ob vseh drugih investicijah tudi ne bi smeli pozabiti.

ŠE ENKRAT O MK NA TEMO:

PRIREJENI MARKSIZEM

Islam je prirejena religija: prirejena za Arabce in za bedulne. Tudi krščanstvo je prirejena religija: prirejena za tiste, ki molijo boga takrat, ko deli ribe ali sploh dela (gospodarske?) čudeže in za tiste, ki ga molijo upognjenega pod križem.

Pri nas nimamo islama. Saj nismo Arabci. Tudi krščanstvo nam postaja tuje: prvič zato, ker bog ni hotel delati svojih gospodarskih čudežev pri nas in drugič zato, ker smo ugotovili, da lahko živimo brez njegovih čudežev. Nihče ni v svoji domovini prerok.

Islama in krščanstva torej ne moremo primerjati. Zato pa nam včasih uspe to z marksizmom in tako dobimo prirejeni marksizem. Značilno zanj je, da za nekatere ostane marksizem, za druge pa samo prirejen. Ali pa so oni prirejeni zanj.

»Lažeš!« poste rekli. »Lažem,« bom pokal. »Saj drugi tudi. Sicer se zdaleč ne vsi, toda vendar.« Sicer pa tudi vi lažete. Lažete sebi, če nočete, da bi kričali. Čudeži se v letu 1964 ne dogajajo več, ali pa so zelo redki — redkejši kakor sposobni ideologi po naših srednjih šolah. In kjer nimamo sposobnega ideologa, imamo navadno prirejen marksizem. Ali ga pa sploh nimamo in je to še najlažje. Sicer pa, priznajmo, včasih ga nihče ne pogreša. Vsaj v prirejeni obliki ne.

Ker pa vse le ni tako preprosto, mi dovolite, da vam povem neko zgodbo. Resnična je, zgodila pa se ni — in vendar — dogodi se spet in spet. Obiskal sem neko srednjo šolo, da se pogovorimo. Sedel smo: pet deklet in ravnatelj. Jaz sem bil sedmi. Najprej me je seveda zanimalo, kako je bilo lani z marksističnim kro-

kom. In ko je ravnatelj z ljubkim smehljajem dal dovoljenje, je dekleta na levi spregovorilo: »Ja, veste..., lansko leto krožek ni deloval. Se pravi, poskusili smo. Najprej smo z okrožnico obvestili, da namestavamo ustanoviti marksistični krožek in prijavilo se je 13 dijakov. Prvič jih je prišlo šest. Sestavili smo program, čeprav so nekateri rekli, da bi bilo zanimivejše, če bi bilo bolj spontano. Prihodnjič smo bili samo še trije. Saj veste...«

Da. Vem. Toda nisem obupal. Sprožili smo vprašanje naziva. Ime MK ni nič kaj priljubljeno. Se več: dijake odbija. Zakaj? Kdaj v srednješolskem obdobju se v dijakih izkristalizira tisti tihi, nehoteni in večkrat nezavedni odpor proti imenu: marksistični. Kdaj v tem sistemu vzgajanja (I) tako skrenemo s prave poti, da dosežemo povsem nasproten učinek, kot ga iščemo. Saj menda odpora proti marksizmu ne vzgajamo zavestno?

Marksizem ni sistem in se kot sistem ne da predavati. Sistem je Stalinov Diamat in vsako stališče, s katerega gledamo, je marksizem sistem, se prej ali slej zreducira na stališče Diamata. Pa vendar danes predavamo marksizem kot sistem, v katerem ni nobenega odprtega vprašanja več. Sistem odgovorov na vsa vprašanja, sistem rešitev za vse probleme. Nobenega nerešenega problema več. Skratka, nič več dela. In mlademu človeku je kar žal, da se je rodil trideset let prepozno — rad bi delal, rad bi uspel in se skozi uspeh proslavil. Tako pa — tu je že vse narejeno. Vse jasno. No ja, kakšna izjema, ki samo potrjuje pravilo. Saj, kakšen direktor — pa tudi ta bo jutri rotiral (samo kakšen zlobnež bi še vprašal: »Kam?«). Potem pa naenkrat uvidimo, da le ni vse zlato, kar se blešči. Lahko je samo neonska reklama. In vedno več je tistega, kar ni rešeno. »Marksizem« pa je trdil, da je že vse urejeno. Tu je nekaj narobe. Kuhati se začne povsem preprosto: tu zaradi javnega ocenjevanja in dijaške samouprave, ki sta v najlepšem redu. Tam neki profesor matematike, ki sploh nima pogojev, da bi učil na srednji šoli, terorizira cel turnus, razen enega razreda (hvala, raz-

rednik). Stoji pred tablo in kriči. Preklinja. Dokazuje, da so lenuhi. »Vsi. Najslabši pa je predsednik razredne skupnosti. Zato imamo tak socializem, ko volite take.« Seveda zve ravnatelj vse to v zelo previdnih besedah. Toda on je razumen in razume svoje dijake. Svoje. Smehlja se in predlaga potrpljenje. Prihodnjo matematično uro iščemo krivca: enemu samemu dijaku padejo v eni uri trije cveki. Pravici je zadoščeno! Dobra lastnost ravnateljev je nasmeh. Vsi se smehljajo. Zmeraj. Razumejo me...

»Ni zanimanja za študij marksizma. Zberejo se nekajkrat, potem pa krožek zaspi. Toliko pouka imamo, dijaki so preobremenjeni. Ne zanimajo se za delavsko gibanje in za razvoj družbe. Pa tudi filozofijo imajo in težko je povedati v teh krožkih kaj več.«

Oddahnem si: filozofijo imajo. Kljub temu poskusim: »Pa ste poskusili programe prilagoditi, jih aktualizirati. Dati ljudem tisto, kar jih zanima. Mogoče konkretne primere, šolsko samoupravo...«

Ravnatelj me razume. Se vedno se smehlja: »Tudi to smo poskusili. Pa jih ne zanima kaj dosti. Sport pa plesi. Politika le včasih. Kennedy, ter v zadnjem času Hruščov. Konkretnih problemov ni. Vsakega primera tudi ne gre posploševati. Pa to tudi ne sodi zraven. Saj ste prej postavili princip, naj bo marksistični krožek predvsem študijska grupa...«

»Seveda,« sem pomislil, »to ne spada zraven.« Marksistični krožek naj bo, študijska grupa. Javno ocenjevanje, zloraba mladinskih ur, primer nekega profesorja — vsega tega ne gre posploševati. Pa ste poskusili dijake razgibati na ta način, naj s pomočjo literature sami odgovore na kako vprašanje?

Odhajam. Poskušam se spomniti obraza neke profesorice, ki je na ta pregrešen predlog prebledela in vzklila: »Kaj pa naj naredim potem, če mi privlečejo kakšno idealistično literaturo? Človek mora danes paziti na vse!«

To tu ne spada zraven. Ne gre v okvir programov marksističnih krožkov, če naj bo to študijska grupa. To ne spada

v marksizem. Tudi v socializem ne, pa vendarle...

Koliko časa bodo programi ideološko-političnega izobraževanja še sestavljeni po preskušanem receptu: prva tema: Razvoj družbe od praskupnosti do danes; druga tema: Razvoj delavskega gibanja (od praskupnosti do danes?); tretja tema: Dialektični in historični materializem (dve predavanji).

Kaj res ne vidimo, da je to »konjstvo«, da smo abstraktni, giblujemo se v nebesih čiste teorije, ki z našo solzno dolino noče imeti nobenega stika. Izmislimo si probleme, ki bi mogoče bili zanimivi, pa z njimi polnimo programe, zraven pa trdimo, da tisto, kar nas resnično boče in žuli vsak dan, ne sodi v marksizem. Koliko časa bo naša misel postavljala — sebi v zabavo — kozolce, ali da se izrazim po posrečeni Heglovi formuli — se afirmirala, negirala in negirala svojo negacijo. Vedno znova se spuščamo z nebes na zemljo in vedno znova nam zmanjka časa in moči za izčrpiljujoče vsakodnevne boje na tej grešni, profani in odtujeni zemlji. Zato ostajamo lepo doma na toplem, po zainteresiranemu občinstvu (hvala bogu, da ga je malo) držimo nebeško »oratio pro aris et focis« (pridigo za dom in ognjišče).

Smehljamo se, si nasipamo peska v oči in smo za potrpljenje. Mladino poskušamo pritegniti z vprašanji, ki bi morala biti zanimiva. Kdor verjame v uspeh, živi v iluzijah. Mar so nam res potrebne iluzije, se pravi, mar nam je res potrebno stanje, ki potrebuje iluzij?

Vsa ta vprašanja morda res ne spadajo v marksizem, morda tudi niso vprašanja socializma, toda del naše stvarnosti so in zato naša vprašanja. In če ne sodijo v marksizem, potem tudi naša stvarnost ne spada med vprašanja marksizma. Vsekakor s kopico nerešenih vprašanj, nedodelanih sprememb in svojo življenjskostjo naša stvarnost ne spada v marksizem, ki je zaključen dodelan sistem.

Zaključen, dodelan sistem pa je prirejeni marksizem.

Milan Pintar

Dinar, stanovanje (in šola)

Pred kratkim so mestni občinski komiteji ZMS in OK ZMS Ljubljana pripravili javno tribuno o problemih strokovnega šolstva.

Namen: mladina naj bi se čim bolj aktivno vključila v iskanje predlogov za izboljšanje kritične situacije, v kateri je danes strokovno šolstvo.

Kapacitete strokovnih šol in domov so premajhne. V ljubljanskem okraju je bilo v šolskem letu 1963-64 v glavnem prav zaradi tega odklonjeno približno 700 prosilcev, letos 1200, in to predvsem na tehniških in zdravstvenih šolah.

Niti ena od obstoječih strokovnih šol ni zadovoljivo opremljena, pa tudi število predavateljskega kadra ni zadostno. V 41 šolah v ljubljanskem okraju je 620 stalnih nameščenih učnih moči, 500 pa honorarnih. Pri zadnjem podatku se vsiljuje vprašanje, kakšen je odnos honorarnih predavateljev do šole, kjer delajo le nekaj ur tedensko. Pa ne samo to. Koliko so ti strokovnjaki tudi vzgojitelji? Dopolnilno izobraževanje le-teh gre po polževo naprej: na vseh strokovnih šolah izpolnjuje izobrazbo le 50 učnih moči in sicer 30 na višjih ter 20 na visokih šolah.

Sodobnega pouka si nikakor ne moremo predstavljati brez laboratorijev, delavnic in učnih obratov. Poglejmo, denimo, šolo za živilnoredsko-veterinarske tehnike v Ljubljani — brez baze za strokovni pouk, situacija na tehniški šoli na Aškerčevi tudi ni kaj boljša. Lahko bi govorili še o zastarelosti učil, napeljav, opreme, stavb. Če bi hoteli kritično izboljšati materialno stanje, bi rabili (pri tem so vštete tudi gimnazije) sedem milijard dinarjev.

Pri orisu današnje situacije grevno lahko še dalje: »stimulacija« predavateljskega kadra na strokovnih šolah. Lahko se vprašamo, če so minimalni osebni dohod-

ki izpod 45 tisočakov zares stimulacija za nekega predavatelja, ko ima njegov strokovni kolega v neki gospodarski organizaciji neprimerno več? Je vrednotenje dela učnega kadra pravilno? Zdi se mi, da smo vse preveč ozki in kratkovidni pri tem vrednotenju. Morali bi vedeti (mogoče to tudi vemo), da je delavčev dohod, kakovost in količina, odvisna tudi od učitelja, ki ga je učil in vzgajal.

(Mogoče tega nekateri naši vodilni uslužbenci po gospodarskih organizacijah nočejo razumeti, pa tudi ne morejo, saj še vedno lahko govorimo o močnih odstotkih direktorjev, komercialistov, sekretarjev ki imajo »nižjo« izobrazbo — se pravi, dokončano ali pa nedokončano osemletko. Dobro, da danes v gospodarskih organizacijah ne odločajo samo oni... In pa še to: na prste bi lahko prešteli predstavnike gospodarskih organizacij, ki so prišli na tribuno. Vabljenih je bilo neprimerno več!)

Stimulacija bi morala biti večja tudi v obliki stanovanj. Nujno potrebno je dobiti 100 stanovanj za učne moči, 80 pa za ostalo osebje, ki dela v šolah in tako dalje.

In s tem smo pri jedru problema: financiranje (kdo in kako?) našega strokovnega šolstva. Ali naj gospodarske organizacije obvezno (regulirano z zakonom) prispevajo določen odstotek svojih sredstev v občinske sklade, ali naj jih dajo prostovoljno? Do te druge poti bi prišlo, če bodo gospodarske organizacije začutile, da šola lahko nekaj nudi za vložena sredstva. Sicer pa jih bo prej kot slej sam ekonomski sistem postavil v tak odnos do šol, ko ne bo vseeno, če bodo v tovarnah samo taki, ki so drgnili samo osnovnošolske klopi — smo »možje prakse«.

Prav gotovo administrativni ukrepi ne smejo biti recept za zdravljenje onemoglega šolstva. Prav tako danes in tudi v bodoče ne bomo mogli kritizirati »oblasti« (v tem našem vsakdanjem ljudskem pojmovanju). Naša prizadevanja, in s tem v zvezi naša kritika, morajo biti usmerjena predvsem v iskanje rešitev po samoupravi poti, po nekako delavčevi lastni iniciativi. Ta pot je prav gotovo daljša

od administrativne. Kljub temu pa, če bi jo začeli (rešitve je treba iskati predvsem na relaciji šola-ustanovitelj, to je gospodarska organizacija, občina; v njihovih medsebojnih razgovorih...), bi s tem ozdravili ne samo šolstvo, ampak še marsikateri problem naše družbe.

Začeti je treba, vendar brez kakršnegakoli žalobnega fraziranja o žrtvovanju današnjega dne, današnje generacije, za neko daljno bodočnost.

Mitja Meršol

Na II. gimnaziji temeljite spremembe

Pretekli torek so imeli dijaki II. gimnazije v Ljubljani letno mladinsko konferenco, ki so jo zaključili z ogledom izredno uspelega dokumentarnega filma Umreti v Madridu. Ob tej priložnosti smo se lahko podrobno seznanili z delom mladinskega aktiva ZMS na tej šoli, pa tudi z ostalimi dejavnostmi v prvi četrtini šolskega leta.

Novi ravnatelj, prof. Danilo Golob, ki je prevzel dolžnost že proti koncu lanskega leta, je pokazal razumevanje za zanimanje dijakov. Na šoli so sicer uvedli nekoliko strožjo disciplino, ki je vsekakor potrebna za tako velik kolektiv. Čeprav se gimnazija bori s finančnimi težavami (preplezanje prostorov pred pričetkom pouka je stalo preko 3 milijone), si ravnatelj Golob prizadeva, da bi zvišali mladinski fond, ki je namenjen izključno potrebam mladinske organizacije. Ta sklad, ki znaša trenutno okrog 200.000 din, se zelo hitro zmanjša, kadar je treba najeti dvorano za konference ali proslave. Ze iz tega skromnega podatka je razvidno, kakšno je pomanjkanje prostorov. Na šoli je 14 učilnic za 32 paralelek, seveda brez nujno potrebne telovadnice. Kot je

znano, je bila II. gimnazija le pogojno verificirana in se stanje v tem pogledu do leta 1965 ne bi bistveno spremenilo.

Z učnim uspehom ob koncu I. konferenčnega obdobja ne moremo biti zadovoljni. Veliko je razredov, ki so bili uspešni z manj kot 50 odstotkov, le eden pa je bil ocenjen brez negativnih ocen. Res je, da prvo konferenčno obdobje ne more biti zanesljivo merilo uspeha, saj se vsi dijaki bolj potrudijo proti koncu semestra. Z ozirom na lanski nadpovprečen uspeh in pohvalo okrajnega komiteja ZMS pa bodo morali tako dijaki kot tudi profesorji vložiti mnogo več truda. Letošnje četrtšolce so profesorji zelo zgodaj seznanili z vsemi variantami za izbiro predmetov pri zaključnem izpitu, tako da ne bo prišlo do (takih) negotovosti kot lani.

V okviru mladinskega kluba, ki vsebuje razne vrste krožkov, od filmskega in šahovskega tja do matematičnega, lahko opazimo živahno dejavnost. Dijaki se vsako popoldne zbirajo v mladinski sobi in igrajo šah itd. Zelo aktiven je foto krožek, ki je razpisal konkurz za snemanje ozkotračnega filma. Za kulturno dejavnost na šoli skrbi klub »Staneta Potokarja«, ki ima že precejšen sloves in večletno tradicijo. Po lanskeoletni »aferi« v zvezi z listom »Mladinec«, nameravajo znova tiskati svoje glasilo, saj je zelo žalostno, da tako velika gimnazija nima lastnega lista.

Ker so košarkarji II. gimnazije lani osvojili Drnovškov memorial in ker je za košarko veliko zanimanje, so ustanovili šolsko športno društvo, v katerem bodo to panogo še bolj okrepili. Tekmovanje za Drnovškov memorial se je pričelo ta teden in košarkarji (II. gimnazije) imajo zelo težko nalogo v vlogi favorita.

Sobotni mladinski plesi so sedaj ključno interneta značaja, kar je povsem pravilno. Letos je namreč že na prvih dveh plesih prišlo do izgredov, zato so znova uvedli izkaznice za dijake vseh razredov razen prvih in stanje se je naglo izboljšalo.

Peter Stanovnik

IZVLEČKI IZ REFERATA

Nadaljevanje z 2. strani

Se posebno mora ZŠ prizadevno podpreti vse napredne odločitve samoupravnih organov, ki večkrat, v različnih sredinah vzbujajo odpor zaradi takšnih ali drugačnih nasprotnih interesov ali pred-sodkov.

ZŠ mora neprenehoma skrbeti za zdrav odnos samoupravnih organov do svojih volivcev, za javnost dela, javno odgovornost in za, tako rekoč, vsakodnevne ne-srednje odnose volivcev — samoupravni organi, preko različnih stikov posamez-širšega kroga študentov v neposredno upravljanje. Javno odgovornost samouprav-nih organov ustvarja ZŠ predvsem pre-ko svojih širokih oblik (skupščin in zbo-rov ZŠ z obravnavanjem njihovega dela, zaključkov in notranjih odnosov) razum-ljivo še posebno tam, kjer so našteje manifestacije samoupravljanja pomanjkljive. Ni pa namen ZŠ postavljati se med volivce in samoupravni organ, ampak si obratno — kot smo že povedali — priza-deva za čim širše in čim globlje nepo-srednje odnose volivcev — samoupravne organe, preko različnih stikov posamez-nih članov ali celotnih samoupravnih or-ganov z volivci, v obliki posvetovanj in zborov volivcev.

V odnosu do samoupravljanja na vi-sokošolskih zavodih je nadaljnja skrb ZŠ demokratična kadrovska politika samo-upravnih organov. ZŠ sodeluje pri izo-blikovanju kriterijev za kandidiranje, raz-širja demokratično evidentiranje kandida-tov, spremlja potek volitev itd. Prav tako mora ZŠ prva dati iniciative za delo-kračno zamenjavo neodgovornih in nede-lavnih posameznikov v samoupravnih or-ganih.

V tej zvezi poudarjam samo še to: ni stvar ZŠ, da izvaja detaljne analize študijskih uspehov, rezultatov študijske re-forme itd. ter pripravlja podrobne načrte za različne izboljšave. Naloga ZŠ pa je ne-nehna skrb, da se vse to izvaja v okvi-rih samoupravnih organov in da v mejah svojih možnosti in kompetenc zagotovi optimalni uspeh teh prizadevanj.

Kot ni na eni strani prav, da smo rav-nodušni do pestrega samoupravnega živ-ljenja na visokošolskih zavodih, tako bi bilo na drugi strani napačno, če bi pre-zvemali in v celoti reševali naloge, ki so-dijo na dnevni red samoupravnih orga-nov, ki so za to reševanje poklicani in odgovorni; s tem bi resno krnili njihovo delo, jim zmanjševali iniciativo, pa tudi: obravnavanju v okviru množičnih oblik dela ZŠ.

Pod drugo točko nalog smo zapisali, da moramo spremeniti v organizaciji od-nose tako med vodstvi in članstvom kot med vodstvi samimi; da moramo našo organizacijo demokratizirati in omasoviti in to ne v smislu povečanja števila član-stva, temveč z vključitvijo vse večjega števila članov v delo organizacije same; da moramo še nadalje decentralizirati dejav-nost tako, da bodo organizacije na vi-soškošolskih zavodih dejansko osnovna to-rišča dela. Gre za spremembo odnosov v smislu preraščanja sedanje odmakneno-sti vodstev od članstva, da vse razprave o važnejših študentskih problemih in ZŠ nasploh v čim večji meri prenesejo iz zaprtih sestankov vodstev med vse študen-te; pa ne le razprave, temveč predvsem sklepanje in odločanje, kjer demokratiza-cija ni samo v besedah, ampak predvsem v akciji.

Ne postavlja se torej vprašanje, s kakš-nimi analizami naj doženemo, kaj študen-ta zanima, s kakšnimi sredstvi ga priva-biti na predavanja, kako zanj čim bolje odločiti, zagovarjati njegovo, za analizo ugotovljeno mnenje, kako ga vzgajati itd.; ampak predvsem, kako ustvariti optimal-ne pogoje, da bo študent sam povedal, kaj ga posebno zanima, katere družbene probleme ima za najbolj pereče, do kate-rih se hoče opredeliti; optimalne pogoje, v katerih bo lahko sam odločal o važnej-ših problemih, ki se ga tako ali drugače zadevajo, da se bo na ta način samovzga-jal, oziroma da bo postal subjekt druž-beno-politične vzgoje.

Ob taki usmeritvi bodo dobile polno veljavo oblike dela ZŠ kot so: skupščine in različni zbori ZŠ. Tudi do sedaj te oblike dela niso bila neznane, vendar smo jih uporabljali zelo redko. Gre pa za to, da jih ob nakazanem premiku osvojimo kot osnovne. (Seveda pa niso edino možne, ker se bodo prav gotovo izoblikovale še nove, elastičnejše oblike, pač odvisno od konkretnih pogojev.)

Tako naj postanejo skupščine in pred-vsem zbori ZŠ osnovni in stalen organ

ZŠ na visokošolskih zavodih. Namesto ene skupščine naj bo letno več skupščin in zborov ZŠ, ki naj specializirano obravna-vajo problematiko na visokošolskih zavo-dih.

Po drugi strani pa ne gre pretiravati in kakršnokoli obrobno problematiko pre-našati na široke razprave. Gotovo bodo morali izvoljeni organi ZŠ tudi nadalje odločati še o marsikateri zadevi, tudi o pomembnejših, le da bodo v večji meri jav-no odgovorni pred študenti, ker bodo morali ob različnih priložnostih svoje ravnanje javno zagovarjati. Razumljivo pa je, da spremenjen odnos vodstev do član-stva v bistvu spremeni funkcije teh orga-nov. Vodstva morajo predvsem postati predstavništva študentov, ki so zadolžena, da spremljajo problematiko in vsebinsko organizirajo razprave.

V okviru te točke pa moram pokazati še na dve nevarnosti, ki proces demokra-tizacije v ZŠ ovirata.

Prva je sestankarska zaprtost vodstev, stanje, v katerem se več ali manj naha-jamo sedaj, neaktualnost, kar vodi v ne-varnost postopnega ukinjanja ZŠ kot sub-jektivne sile.

Druga nevarnost je v nasprotnem ek-stremu, zlorabi ZŠ na posameznih šolah v nekonstruktivne, razbijaške namene po-sameznikov ali skupin znotraj ali zunaj visokošolskih zavodov. Da bi v naprej pre-prečili zahajanje ZŠ v ta dva ekstrema v celoti, oziroma na posameznih šolah, moramo poleg že navedenih izpolniti še naslednja pogoja:

1. Zagotoviti moramo poleg širokih oblik dela, ki bodo dnevno vzpostavljale javno odgovornost vodstev in pritegovala čim širši krog študentov h kreiranju po-litike ZŠ, take demokratične mehanizme, ki bodo v primeru ignoriranja skupnih interesov in hoten študentov ali celo zlo-rabe zaupanih dolžnosti, to se pravi sa-movoljega ukrepanja izvoljenih organov, sprožili, brez posredovanja od zunaj (iz-ven okvirov tiste študentske organizacije), zamenjavo posameznikov ali pa celotnih vodstev.

2. Vse demokratične dosežke — struk-turo, oblike dela in demokratične meha-nizme nadzora — moramo jasno statutar-no določiti tako v celoti kot po posamez-nih visokošolskih zavodih. To pa nikakor ni vse; vsak član ZŠ mora te določbe tudi temeljito poznati, ker se jih le tako lahko posluša.

PREDLOGI ZA KONKRETNE SPREMEMBE

Poglejmo približno nekatere spremembe na nivoju UO, ki izhajajo iz načelnih ugotovitev, in tudi že iz dosežene prakse. To so parcialne spremembe, ki so nujne, da bi UO že v prihodnji mandatni dobi deloval z večjo učinkovitostjo.

Kot vidimo iz referata, se zavzemamo za več skupščin (poleg volilne seveda), ki bi specializirano — po posameznih po-dročjih — obravnavale pomembno perečo problematiko širšega karjakterja.

Redna volilna skupščina pa naj ostane predvsem volilna, skupščina, na kateri se bo temeljito ocenila delo za nazaj in na-kazala smernice za delo v bodoče.

Izredne volilne kot tudi ostale izredne skupščine pa bodo, kolikor bo to potreb-nop predčasno razreševale, volile ter ob-ravnavale morebitne spore med vodstvi.

Delegati se kot doslej volijo na posa-meznih šolah po ključu: na 30 članov ZŠ en delegat. Delegate se voli za vsako skup-ščino posebej v letnikih, obenem pa se ob tej priložnosti preko razprave izgraju-jejo stališča delegatov. Skupščino sklicuje plenum UO

a) samoiniciativno,

b) na zahtevo predsednika, treh odbo-rov ZŠ na nivoju visokošolskih zavodov ali študentskih domov, ZPK ali 5 odstot-kov članstva.

Zbori ZŠ na nivoju UO: predsedstvo UO sklicuje zbor ZŠ, kadar se želi nepo-sredno posvetiti s širšim krogom študen-tov, pri formiranju določenih stališč, še posebno ob važnejših dogodkih, ko je po-trebno hitro podkrepiti in odločno re-agiranje UO do pomembnih ali zelo po-membnih vprašanj. Zbori ZŠ so pred-vsem posvetovalnega značaja, postanejo pa sklepni, če se jih udeležijo 10 odstotkov članov ZŠ na ljubljanskih visokošolskih zavodih, vendar ima UO možnost, da oce-ni sklepe kot manjšinsko mnenje, ter skli-če skupščino, ki o tem dokončno odloči. Ne more pa UO postaviti svojih sklepov mimo sklepov zbora. Če bi se to vendarle zgodilo, so na razpolago demokratični mehanizmi za sklicanje skupščine po dru-vi končni konsekvenci smisel njihovega obstoja.

Tudi vsakodnevno, operativno reševanje materialne problematike študentov mora-mo v celoti prenesti v pristojnost samo-upravnih organov s tem, da začnemo s sveti letnikov.

S tem pa ZŠ nikakor ne prekinja z materialno problematiko študentov; še naprej naj ostane to bistvena skrb ZŠ, vendar na ta način, da spremlja ta pro-blem, zavzema stališča in v smislu teh stališč izvaja pritisk, to je: deluje poli-tično. To pa praktično pomeni, da mora-

mo prenesti horizontalno in vertikalno operativno komuniciranje pri reševanju te problematike iz okvirov ZŠ v samouprave organe.

ZŠ IN SPECIALIZIRANE ORGANIZACIJE

Podoben odnos, kot do samoupravnih organov, je odnos ZŠ do specializiranih organizacij. Pri tem mislim na dejavnost na področju študentskega kulturnega živ-ljenja, turizma, rekreacije in športa ter tehnike. Več ali manj vse specializirane dejavnosti so nastale kot neposredne obli-ke dela ZŠ, odvisne in trdno povezane z ostalimi vodstvi ZŠ. Pozneje so se pričele osamosvajati v interesna združenja, orga-nizirana na principu samoupravljanja, s popolnoma samostojnim delovanjem v okviru svojih pravilnikov dela. Ta proces osamosvajanja gotovo še ni zaključen. Vse to pa ne pomeni, da gre za nekakšno izdvajanje iz okvirov ZŠ. Specializirane dejavnosti naj še naprej ostanejo de-javnosti ZŠ v najširšem smislu besede, saj ni nekih posebnih razlogov za abso-lutno ločitev. Vendar so v področju svo-jih ciljev in pravil samostojne in neod-visne od odločitev vodstev ZŠ. Vpliv, ki ga ima, in ki ga mora imeti ZŠ na te dejavnosti, se realizira (podobno kot smo povedali že v obravnavanju odnosa do samoupravnih organov), preko širokih oblik dela ZŠ (skupščin, zborov ZŠ), kjer se ocenjuje delo teh organizacij, kritizi-ra nedelo, oblikuje mnenje in odnos ZŠ do posameznih akcij, se proučujejo mož-nosti za pomoč itd.

Naloga ZŠ je, da zavestnejše in bolj organizirano pospešuje proces formiranja samostojnih interesnih samoupravnih iz-kušanj, da neprestano spremlja delo teh organizacij, da ji v okviru svojih možno-sti pomaga moralno in materialno, pospe-šuje njihovo delo z iniciativami, s po-srednim usmerjanjem preko svojih širo-kih oblik dela in s kritiko slabosti. Tako stoje skoraj vse specializirane organiza-cije pred nalogo razširiti krog študentov in v čim večji meri prodreti na posamez-ne visokošolske zavode. Upravičena je trditev, da jim to zelo slabo uspeva in da brez trdne podpore ZŠ tudi v naprej verjetno ne bodo uspele.

V odnosu ZŠ do samoupravnih orga-nov in specializiranih dejavnosti smo več-krat uporabili izraz kritika: kritika ne-dela, kritika malomarnosti itd. Ugotovitev, da je v ZŠ kritika premalo razvita, drži. Sicer je res, da vsi nekaj kritiziramo, da smo polni nezadovoljstva, vendar bi naj-bolje označili takšno igranje s pripomba-mi nezadovoljstva z nergaštvom. Nimamo pa kritike, ki bi jasno in na osnovi dej-stev pokazala problem in tudi, vsaj v osnovi, nakazala rešitve. In prav tako kri-tiko moramo gojiti, ker dejansko lahko, in tudi največ prispeva k reševanju naj-različnejših problemov, ker vzpostavlja zdravo odgovornost.

USMERJENOST NVZVEN

Veliko bolj kot doslej pa se mora ZŠ, in to brez kakršnegakoli oklevanja, usme-riti v spremljanje, proučevanje in reagi-ranje na družbeno-politična dogajanja.

Ta usmeritev je bistveno nova v tem smislu, ker je ZŠ zaradi oblike drugega dela — večkrat operativne narave — zane-marjala to sicer tako važno področje svo-jega dela, pa tudi zaradi zgrešenih pogle-dov v sami ZŠ, kjer so zastopali mnenja, da mora ZŠ najprej urediti lastne pro-bleme v okviru visokošolskih zavodov in šole potem lahko poseže v širšo proble-matiko.

ZŠ se mora vključiti v splošno druž-beno-politično problematiko tako na nivo-ju šole — torej s strokovnim predznakom, kot na nivoju univerzitetnega odbora. Ta-ka usmeritev ni le najboljša oblika za spoznavanje značilnosti socialistične gra-ditve, temveč je ta usmeritev tudi odgo-vor na zahtevo, ki jo mladi ljudje mo-ramo videti, da po svojih močeh, pa če-prav skromno, prispevamo k splošnim prizadevanjem v naši družbi. Nikakor pa se ne smemo prestrašiti dejstva, niti mi — študenti niti ostali, da je naše reagiranje že in bo tudi v prihodnje v vse večji meri predvsem kritično reagi-ranje na pojave v družbi. Tako reagira-nje študentske javnosti je nujno, ker je pogojeno s samim družbenim položajem študentov, ki niso, kljub svoji relativno visoki intelektualni ravni, odgovorno vklju-čeni v reševanje te problematike, in ki so zaradi velike koncentracije, živahnega komuniciranja, mladosti, še posebej pod-vrženi hitremu, nekonformističnemu, pa tudi — zaradi pomanjkljivih izkušenj in idejno politične nerazgledanosti — zaleta-vemu čustvenemu reagiranju. Prav lahko pričakujemo pri tem težave, vendar to ni in ne more biti argument proti taki od-ločitvi. Zavedati pa se moramo, da je na-ša kritična družbena angažiranost zelo resna in odgovorna stvar; da bo pri tem stalno prisotna nevarnost kritiziranja, ne-realnega ocenjevanja, aprioristične kritič-nosti itd.

AKTUALIZIRATI IN POGLOBITI DELO

Kljub temu da tega pri postavljanju nalog ZŠ nismo posebej naglašali, pa ven-

dar veje skozi vse povedano nenahna za-hteva po aktualni vsebini ZŠ. Vse navedeno nas napeljuje in obvezuje na aktualnost, ker sicer večina postavljenih nalog izgubi svoj smisel. Tako si ne moremo predstavl-jati uspešnega angažiranja v družbeno politični problematiki ob obravnavanju pretežno zastarelih, že prerastlih družbe-nih problemov. Isto velja za problemati-ko visokošolskega študija.

Še eno nalogo postavlja nakazana smer pred nas. To je kvaliteto, strokovno po-globljeno obravnavanje vseh problemov, katerih se bomo lotili. To pa nadalje predpostavlja oziroma zahteva primeren idejni nivo tako članstva kot vodstev. Kvalitetno obravnavanje in idejna razgle-danost sta vprašanji, ki se ju ne da loče-no obravnavati, ker sta drug drugemu pogoj in organsko rasteta drug ob dru-gem. Tako aktualno in kvalitetno obrav-navanje spodbuja k individualnemu študi-ju, to pa naprej k še kvalitetnejšemu gih poteh. Sugestije in sklepi zborov z manj kot 10-odstotno udeležbo so neob-vezni za vodstva (lahko jih korigira, spre-meni ali kot stališče ZŠ postavi svoje mnenje). Posebne zbere, posvečene pro-blematiki Tribune, sklicuje skupno s pre-dsedstvom ali pa tudi sam uredniški od-bor Tribune.

Plenum UO ZŠJ visokošolskih zavodov v Ljubljani: plenum najmanj enkrat v dveh mesecih učinkovitega dela ocenjuje delo ZŠ na vseh visokošolskih zavodih in posebej delo predsedstva ter nakazuje na-loge v naprej (akcijski plan), koordinira delo ZŠ in ga s tem med skupščinami usmerja; sprejema proračun UO in odloča med letom o spremembah proračuna; vo-li uredniški odbor Tribune, voli predse-dnika in potrjuje (na predlog predsednika) predsednike komisij; sprejema ali potrju-je važnejše sklepe, daje zaupnico pred-sedstvu in posameznim pomembnim akci-jah ter sploh kot višji organ razveljavi ali dopolni sklep predsedstva o katerem-koli vprašanju. Če ostali člani plenuma ne dajo zaupnice sklepom oz. akcijam predsedstva, in če se sporno vprašanje ne razčisti v razpravi, se

a) manj pomembna vprašanja obvez-no obravnavajo na prvi skupščini ZŠ ljubljanskih visokošolskih zavodov, ki da dokončni sklep;

b) za pomembnejša vprašanja pa se skliče izredna skupščina ZŠ. Plenum je kompetenten zamenjati (na predlog pre-dsedstva ali sam odstopi) eno tretjino iz-voljenih članov predsedstva.

Plenum sestavljajo: člani predsedstva UO, predsedniki odborov ZŠ z visokošol-skih zavodov in člani, ki jih imenujejo odbori ZŠ na posameznih visokošolskih zavodih — visokošolski zavodi z manj kot 300 potencialnimi člani ZŠ (sluhateljev) enega, z nad 300 člani dva, z nad 800 potencialnimi člani pa tri. Te člane ple-numa imenujejo odbori ZŠ za vsako za-sedanje posebej. Plenum sklicuje pre-dsedstvo: a) soglasno, b) na zahtevo predsednika, c) treh predsednikov odbo-rov ZŠ na visokošolskih zavodih ali študen-skih domovih, d) glavnega ali odgo-vornega urednika Tribune z vsaj dvema članoma uredniškega odbora.

Predsedstvo UO vodi dnevno politiko ZŠ ljubljanskih visokošolskih zavodov v skladu s sklepi skupščin, plenumov ter su-gestij ali sklepov ZŠ in posvetov predse-dnikov odborov ZŠ na visokošolskih zavo-dih.

Predsedstvo je sedemnajstčlansko. Od teh se voli na volilni skupščini 15 članov, na skupščini Zveze pokrajinskih klubov, enega člana (predsednika ZPK), avtomatično je član predsedstva odgovorni ure-dnik Tribune, ki ga voli plenum. Predse-dstvo formira za uspešno izvrševanje nalog občasna telesa.

Predlagam, da skupščina sprejme po-leg splošne, v referatu začitane vsebinske linije, tudi konkretne našteje predloge za spremembe uveljavljenih norm na nivoju UO, oziroma univerzitetne skupščine. Me-nim, da vse predloge organizacijske spre-membe organsko izhajajo iz vsebinskih sprememb, in jih je zaradi tega praksa v veliki meri že potrdila.

Nadaljevanje skupščine

Nadaljevanje 19. redne letne skupščine bo v četrtek, dne 10. decembra, ob 8. uri v menzi Studentskega naselja.

DNEVNI RED:

1. Nadaljevanje diskusije po obeh refe-ratih;
2. Sprejetje sklepov konference;
3. Razno.

UNIVERZALNA MAGNA CARTA

Desetega decembra bo poteklo 16 let, odkar je generalna skupščina Združenih narodov sprejela splošno deklaracijo o človekovih pravicah. Deklaracijo so imenovali skupni ideal, ki ga morajo uresničiti vsi narodi sveta. S sprejetjem Deklaracije je zabeležil svet pomemben datum, saj je mednarodna skupnost prvičkrat prevzela odgovornost za uresničitev in zaščito osnovnih človekovih pravic.

Težnja, da bi OZN sprejela nekakšen mednarodni zakonik, ki bi obsegal pravice človeka, je bila izredno močna takoj ob ustanovitvi Združenih narodov. Opravičilo je naša predvsem v teptanju osnovnih človeških pravic in barbarskih metodah, ki jih je uporabljal fašizem. Tako je prišla ta težnja do izraza že v ustanovni listini Združenih narodov, ki je potrdila vero v osnovne pravice človeka, v dostojanstvo in vrednost človekove osebnosti, v enakopravnost ljudi, velikih in malih narodov. Lahko rečemo, da je prispeval k ustanovitvi OZN v precejšnji meri tudi cilj ustvariti mednarodno sodelovanje v borbi za uresničitev in spoštovanje člo-

vekovih pravic ter osnovne svobode za vse, ne glede na raso, spol, jezik ali vero.

Ne bo odveč, če se na kratko ozremo na najvažnejše določbe Deklaracije. Člen 3 pravi, da ima vsakdo pravico do življenja, svobode in varnosti svoje osebnosti. To so bržčas najosnovnejše od vseh človeških pravic. Ta člen je ozko povezan s tistimi, ki določajo, da ne sme biti nihče podvržen mučenju ali surovemu nečloveškemu ali ponižujočemu postopku ali kazni. Fizično in psihično mučenje (primer kongoškega voditelja P. Lumumbe) ruši in spopkopava človeško dostojanstvo.

Pomemben je 18. člen Deklaracije, ki zastavlja vsakemu svobodo misli, zavesti in vere. Te pravice so po svoji naravi absolutne in nihče jih nima pravice kršiti.

Človek ne more ohraniti svojega dostojanstva brez določene mere ekonomske in socialne gotovosti in minimuma prosvetne oziroma kulturne izobrazbe. Zatorej zagotavlja Deklaracija vsem ljudem osnovne ekonomske, socialne in kulturne pravice. Med ekonomskimi in socialnimi pravica-

mi bi zlasti omenili pravico do socialnega zavarovanja, pravico do dela, ki je morda najznačajnejši izraz razvoja sodobne socialne zakonodaje, pravico do pravičnih in zadovoljivih pogojev dela, enako plačilo za enako delo itd.

Vsaki pravici stoji nasproti neka dolžnost. Zaradi tega pravi Deklaracija, da ima vsaka oseba nasproti skupnosti, ki edina omogoča svobodno in polno razvijanje njegove osebnosti, tudi dolžnosti.

Splošna Deklaracija o človeških pravicah je imela in ima še danes večji vpliv na zavest ljudi, na dejavnost vlad, na nacionalne in mednarodne organizacije. Postavlja se vprašanje, ali je Deklaracija izjava o moralnih normah ali je izjava pravnih načel. Težko bi se bilo odločiti samo za eno, oziroma drugo. O mnenju večine je Deklaracija izjava o splošnih načelih, ki imajo najvišjo moralno avtoriteto. Generalna skupščina jo je sprejela z enoglasno podporo, vendar jo doslej vse države, članice OZN, niso podpisale. Deklaracija, ki jo običajno opisujejo kot mednarodno Magno carlo ali mednarodno listino o človekovih pravicah, se strogo vzeto ne more imeti za sestavni del mednarodnega prava ali prava posameznih držav, ker ni formulirana v obliki pogodbe.

Ob tem, da so vlade in narodi sprejeli načela Deklaracije kot moralno pravilo, lahko ugotovimo, da ima Deklaracija avtoriteto, ki je morda večja od pogodb in zakonov. Omenili bi lahko, da je o pravni naravi Deklaracije med publicisti in pravniki več stališč.

V zadnjih letih so Združeni narodi posvetili več skrbi vnašanju določb Deklaracije v posamezne državne zakonodaje, razen tega so posvetili več pozornosti proučevanju zakonodaje in prakse, ki zadeva

posamezne človeške pravice in tudi razvijanje mehanizmov, preko katerih bi države izmenjavale izkušnje, ki so jih pridobile v zaščiti in razvijanju teh pravic. Tako je socialno ekonomski svet pred leti sklenil, da mora vsaka članica OZN vsaka tri leta poročati o dosežkih s področja pravic človeka kot tudi o ukrepih za zaščito svobode človeške osebnosti. Razen tega je socialno ekonomski svet ustanovil vrsto komisij, ki proučujejo vprašanja v zvezi z uveljavljanjem človekovih pravic.

Splošna deklaracija je velikega pomena za ljudi v neodvisnih deželah in tam, kjer vlada rasna in druge oblike diskriminacije, saj pomeni zanje veliko oporo v njihovem boju za pravice, ki jim pripadajo. Generalna skupščina je sprejela več resolucij, ki navajajo načela Deklaracije o človekovih pravicah in zahteva od vlad oziroma upravnih oblasti nekaterih držav, naj ukinejo diskriminatorno prakso in zakonodajo. Velik pomen Deklaracije se kaže tudi v tem, da navajajo in sprejemajo njena načela o mnogih mednarodnih konvencijah, med drugimi v konvenciji o beguncih in osebah brez državljanstva, o političnih pravicah žena, o ukinitvi prisilnega dela, o zaščiti pravic človeka in osnovnih svoboščin, ki jo je sprejela posvetovalna skupščina evropskega sveta na zasedanju v Rimu leta 1950. Dalje spominjajo načela Deklaracije na mnoge medameriške deklaracije, pogodbo o miru z Japonsko, podpisano v San Franciscu leta 1951, francosko-tunizijska konvencija, nekatere ustave in zakoni, sodne odločbe in mišljenja. Naj še omenimo, da navaja Deklaracija tudi poseben statut londonkega memoranduma o Trstu iz leta 1954, ki pravi, da bodo oblasti na območju, ki ga zajema statut, delovale v soglasju z načeli splošne deklaracije o človekovih pravicah.

DRAGO MIROŠIČ

Iz zahodnonemškega političnega življenja

Duh časa je tista enotnost oblasti oziroma življenjske prožnosti in mišljenja, ki ji je vedno več od tega, kar lahko povejemo analize in programi. Duh časa je vsekakor bolj odvisen od življenja kot pa od mišljenja. Zato okrnemo ta pojem, če ga zmeraj takoj enačimo z intelektualci.

Sodobni problem CDU (krščansko-demokratske stranke) torej ni toliko njen odnos do intelektualcev, pa naj ji še toliko škodujejo številni antiintelektualni kompleksi, kot njen odnos do same sebe. Tu moramo iskati vzrok marsikateri negotovosti in mnogim preobrazbam. Kdaj pa kdaj opazijo v višjih stranknih krogih določene probleme, ki jih skušajo potem rešiti. Tako je prišlo tudi do študije dr. Barzila in nekaterih prihodov, ki so hoteli dati njene teze v razpravo širšemu krogu. Usoda te študije ni ravno spodbudna. Sama sicer ne bi mogla rešiti stranknih problemov, lahko pa bi bila izhodišče za prve razgovore. Toda v CDU ni nikakršnega razmišljanja mimo vsakodnevne politične prakse, odgovorni ljudje za kaj takega ne najdejo časa, drugi pa to prepuščajo spet njim, se od mentalitete čiste kolpinškega zbora do okrajnih zvezah CDU, ki zelo različen. Razteza ki nimajo časa. Duh, ki vlada v krajevnih in knuškem zadrugištvu. V vseh teh skupinah je duh toliko razločen, kolikor ga oblikujejo tradicija, interesi in podedovane politične koncepcije. Tradicija in starodavne politične koncepcije brez dvoma izgubljajo svojo prvotno oblikovalno silo zaradi tedaj hitrejši industrializacije družbe in mehanizacije celotnega življenja. To utegne biti boleč razvoj za člane, ki so zaprčeni v svoji svetovnonazorski miselnosti. Kolikor se posamezniki krogi v CDU v tem pogledu med seboj razlikujejo, kolikor je že različna njihova duhovna struktura — interesi, izobrazba, verska usmerjenost in tako dalje — pa vendar vse prizadeva vprašanje odnosa do oblasti. Na neki točki je namreč vprašanje duha identično z vprašanjem odnosa do oblasti kolikor dalje bo napredoval precos tako imenovanega dezideologiziranja, kolikor bolj se bodo svetovnonazorske boje pozicije spremenile v stvarna nasprotja, toliko pomembnejši bo problem političnega stila. Razvoj naše sodobne družbe določajo v prihodnosti nekatere temeljne odločitve, ki jih je vsem svetovnonazorskim mejam navkljub sprejela velika večina. Na tej točki si vsekakor ne bi bilo treba ustvarjati nikakršnih iluzij. Tudi v veliki, ki je v njem stvarnost adut, niso izginiti svetovni nazor. Vse politično življenje oblikuje določena razvrstitev dobrin, ki je danes v večjem delu vsekakor splošno priznana. Zato tudi manj razpravljajo o njej.

Toliko bolj pa o vprašanjih političnega stila. Ljudje presojaajo politične po njihovi vidi odnosih z oblastjo. Po tem ugotavljajo, kako so nazorsko usmerjeni. Temu ustrezno pada tudi pomen črke »C« v strankni kratki CDU (ko označuje njeno krščansko obarvanost, opomba prireditelja). V središču pozornosti je vprašanje oblasti, odnosov do oblasti posameznih politikov in razdelitve oblasti z ozirom na celotno družbo.

Tu zasledimo množico odnošajev, ki so tako neizbrpni, kakor je nasploh tema duh in oblast. Označi desni in levi intelektualci sta izmed kategorij, ki je z njimi poslanec baron von Guttenberg analiziral svojo bližnjo politično okolje. Obojem je v njihovem bistvu skupen zlomljen odnos do oblasti. Če so prvi v svoji uporabi oblasti brezvestni, pa se slednji zato nagibajo k temu, da bi prešli vsako oblast. Paralelne smeri nahajamo tudi v CDU; vsekakor jih zasledimo precej redkeje pri intelektualcih v običajnem pomenu te besede, kakor pri kar vilih kmetih, rokodelcih in trgovcih. Vendar se znova pojavita oba tipa, četudi s krščanskim predznakom. Eni neprikrito enačijo strankni duh oziroma tisto, kar si pod tem pojmom predstavljajo, s svetim duhom. Oči toč izvirajo potem krščanske rešitve določenih

družbeno-političnih problemov, ki se za njih uresničitev zahteva državno-oblastveni poseg. Na drugi strani so tisti, ki jim pomeni oznaka »krščanska«, predvsem »mimna« v smislu »brez razprtija«. Slova je zanje razpoznavni znak skupine, ki se zbira pod črko »C«. Globlje stvarne razprave radi zabrisajo z opombo na krščanski duh, kadar pa se povežejo s personalnimi vprašanji — in stvarne pozicije težijo v to smer, če se jih ne da razrešiti po določenem razdobju — potem terjajo radikalne spremembe.

Danes smo dosegli stopnjo, na kateri se ne da več dojeti CDU po njenem detu,

Demokratizacija mednarodne dejavnosti

Poročilo odbora za mednarodno dejavnost o delu v preteklem šolskem letu je obravnavalo vse oblike stikov med našo organizacijo in študentskimi unijami v tujini. Nakazalo je tudi možnosti za večjo aktivnost in bolj poglobljeno dejavnost v prihodnje. Ker si ta referat vsak lahko ogleda, ni moj namen, da bi ga po svoje reproduciral, pač pa želim podati nekaj opomb o dejavnosti naše organizacije na mednarodnem področju.

Zadnje leto je naše spoznavanje drugih držav doseglo bistven premik. Doslej je bila mednarodna dejavnost omejena na ozek krog posameznikov, ki so kot kon-taktni štipendisti, člani delegacij ali pa kot praktikianti odhajali v inozemstvo. Sedaj pa postajajo vse bolj možne in tudi nujne množične oblike stikov s tujino. Menim, da je ta ugotovitev izhodišče za delo v bodočnosti. Če smo se doslej lahko v stikih s tujimi deželami zadovoljili s tako zvanimi »predstavniki« oblikami, to danes ne ustreza več, ker je demokratizacija nujna tudi na tem področju: študent se mora sam pripraviti o resnici v zamejstvu.

To pa seveda ne pomeni, da je treba delegatski sistem opustiti in preiti takoj in samo na množično izmenjavo s tujino. Ne. Nasprotno: prvo obliko je treba tudi malce poživiti in spremeniti na boljše. Ko so se naši kontaktni štipendisti, člani delegacij ali praktikianti vrnili iz inozemstva, so napisali (obvezno) poročilo za mednarodni odbor in s tem je bila zadeva več ali manj ad acta. Poročilo pa je ostalo v arhivu. Praksa je pokazala, da ta material za »interno« uporabo največkrat ni nihče uporabljal. Le redko pa so ti študentje napisali prispevek za Tribuno; mislim, naj bi to v prihodnje postalo njihova moralna dolžnost, saj bi se s tem širši krog študentov seznanil s problematiko v teh deželah. To bi bila tudi neke vrste javna kontrola nad temi študenti oziroma nad njihovim delom v inozemstvu. Druga oblika take kontrole pa bi morda bile diskusije, ki bi jih ti študentje vodili po fakultetah o problematiki držav, ki so jih obiskali. Tu mislim predvsem o študentski problematiki.

Te ustaljene in tradicionalne oblike stikov s tujino pa so zelo zahodnoevropsko-centrične, kar bo treba začeti spreminjati. Verjetno bi bila ena od rešitev iz te eno-

temveč jo je treba razumeti po tem, kako dela. Volilne programe so zamenjale osebnosti in njihov oseben stil. Obraz stranke predstavljajo obrazi posameznih politikov. Javnosti je njihov duh nadomestilo za strankinega. Če bo njihov odnos do oblasti odobravala, tedaj bodo strankine možnosti porasle, če pa jim ne bo zaupala, tedaj ne bodo popravile izgube zaupanja volivcev še tako velike obljube. Ljudstvo hoče, da ga kdo vodi, želi tudi vedeti, da tisti, ki vodi, ve, kaj hoče in da je sposoben to hotenje tudi uveljaviti. Ljudstvo pa tudi želi, da tisti, ki ima oblast, pozna in spoštuje njene meje.

(Povzetek članka Eberharda Amelunga Der Geist der CDU, ki je izšel letos v 9.—10. številki bonnskega glasila za kulturo in politiko CIVIS.)

Kongoški študentje in Stanleyville

Belgijska, ameriška in britanska vojaška intervencija v kongoških mestih Stanleyville in Polis je bila osrednji dogodek ne samo v mednarodnem političnem dogajanju, ampak tudi v študentskem gibanju preteklih nekaj tednov.

Kongoški študentje, ki se šolajo v Belgiji, so prvi obsodili tuje vmešavanje v Kongo. To je razumljivo, če upoštevamo, da je bila žrtev prav njihova domovina. Nerazumljivo pa je bilo za belgijsko vlado, ki je računala na to, da bo iz njih vzgojila izobražence, ki bodo v domovini delali tisto, kar bo v skladu z gospodarskimi in političnimi interesi bivše metropole. Zato jim je pač dala štipendijo in jim omogočila študij v Evropi. Sedaj pa jo je to politično dejanje leopoldvilske visokošolceve tako razburilo, da jim je brž ukazala zapustiti Bruselj.

Kmalu za tem je val študentskih manifestacij proti intervenciji zajel vzhodnoevropske, azijske in afriške dežele. Kongoški akademiki na univerzah v Pragi, Sofiji, Moskvi, Beogradu, Zagrebu, Kairu, Kartumu, Dar es Salamu in drugod so skupaj s svojimi sovrstniki zapustili pouk in šli na ulice. Res je, da so na demonstracijo vojaške sile, pravice močnejšega in kolonialističnih metod intervencionistov mogli študentje najuspešneje odgovoriti z demonstracijami zoper akcijo padalcev. Mislim pa, da je bilo v nekaterih dejanjih razburjenih visokošolcev čutili tudi nestrpnost in enostranost. V Pragi in Moskvi na primer so afriški študentje s kamenjem napadali veleposlanštva ZDA, Belgije, Velike Britanije in Konga, zažgali pa so njihova diplomatska vozila. Demonstranti v naših dveh univerzitetnih centrih so pokazali mnogo več politične treznosti, saj so mirno pokazali svojo obsodbo intervencije. Značilno pa je, da so kongoški študentje (in ne samo oni) zelo energično protestirali proti padalskemu desantu v severovzhodnih predelih njihove domovine. To je upravičeno, saj je rešitev nekaj stotin belcev terjala smrt več tisočev črncev. Toda resnično je tudi to, da so uporniške sile maltretirale nedolžne prebivalce. S tem, da so Evropejce enostavno vzeli za talce, so neposredno dali povod za tujo intervencijo, saj so zahodne sile komaj čakale, da gredo braniti svoje interese. Mnenja sem, da vsi belci, ki so jih imeli v ujetništvu uporniki, niso bili imperialistični hlapi. To še zlasti velja za otroke in ženske. Obračunavanje z belci nasploh bi kaj lahko povzročilo rasne predsodke do Evropejcev, ki so kot strokovnjaki Afriki zelo potrebni. Potemtakem bi morali študentje obsoditi ne samo padalski poseg, ampak tudi neupravičeno obračunavanje upornikov z evropskim prebivalstvom. Tudi v tem pogledu so demonstracije v Beogradu pomenile pozitivno razliko od drugih tovrstnih nastopov študentov, saj so se skoncentrirale na podporo Lumumbovi politični orientaciji, kar jasno dokazuje tudi slika tega ubitega kongoškega revolucionarja, ki so jo demonstranti nosili na čelu spreveda.

Pavle Celik

stranske orientacije naše mednarodne dejavnosti izmenjava mednarodnih brigad. Prav z vzhodnoevropskimi državami so velike možnosti. Študentje filozofske fakultete so letos s tem že uspešni. Težave, ki so jih pri tem imeli, kažejo, da so prebijali tradicijo, uspeh pa kaže, da so realne možnosti za tako dejavnost. Prijavljencev za to brigado je bilo preveč. Tudi interesentov za delovne kampe v Angliji je bilo že prvi dan po razpisu v Tribuni preveč. Udeležba študentov na jadranski magistrski pa je bila porazna. To kaže, da je zanimanje za mednarodno brigadirsko življenje zelo veliko. Verjetno pa bi kazalo uvesti prakso, da gredo v internacionalne brigade samo oni, ki so že bili doma na delovni akciji.

Vse važnejše mesto v mednarodni dejavnosti bo treba dati študentskemu turizmu. Velika udeležba na potovanjih na Poljsko in v Grčijo priča, da je zanimanje veliko. Pri tem pa so se pokazale pomanjkljivosti in napake. Ta dejavnost je preveč centralizirana na beograjskem biroju za mednarodno izmenjavo študentov in mladincev. Ta centralizem pa se kaj lahko sprevrže v privilegij beograjskih študentov, ki najlaže takoj zasedejo razpoložljiva potovanja v inozemstvo. To se je pokazalo že letos poleti. Naši visokošolci, ki so se javili na razpis za turistična potovanja v tujino, so uspeli šele, ko so večkrat telefonsko, telegramsno ali celo osebno intervenirali v hiši na ulici Moša Pijade 12 v Beogradu. Mnenja sem, da bi v bodoče morali uvesti določeno število udeležencev iz vseh univerzitetnih centrov.

Sodim, da je mednarodna izmenjava študentov važna metoda idejnovzgojnega dela naše organizacije, saj se slušatelji neposredno seznanjajo s tujimi dosežki in izmenjujejo misli s inozemskimi študenti. Zato mislim, da bi poročilo ideološke komisije pri UO ZSJ za 19. letno skupščino moralo vsaj omeniti mednarodno dejavnost kot politično-idejno aktivnost ZSJ navzven. Tega pa nisem zasledil. Novo predsedstvo univerzitetnega odbora bi moralo pri svojem idejno-vzgojnem delu vse bolj upoštevati potrebe množičnih stikov s tujino, naši študentje, ki se vrnejo iz inozemstva, pa bi morali bolj poseči v obravnavanje mednarodnih (študentskih) vprašanj.

Pavle Celik

Šport in profilaksa z aspekta študenta in družbe

Misleč, da bo zanimivo tudi za širši krog bralcev, objavljamo v nekoliko skrajšanem obsegu referat prof. dr. Ivana Bonača, predstojnika higienskega inštituta medicinske fakultete, ki ga je podal na seminarju ZSOTK na Mežakli.

Večkrat obravnavamo nerešene probleme telesne vzgoje na naših fakultetah in imamo vtis, da se ta novorojenček že kar predolgo bori za osnovne življenjske pogoje. Nedvomno smo za vse te težave in slabosti odgovorni bolj ali manj kar vsi — od študentov do pedagogov in fakultetnih organov. Že naši statuti in študijski načrti po večini vztrajno ignorirajo telesno vzgojo, ko poudarjajo kot edino nalogo fakultete, da vzgajajo študente v določene profile strokovnjakov, jih pripravljamo za znanstveno-raziskovalno delo in še podiplomsko znanstveno izpopolnjujemo. Kje je tukaj zagotovljena vsestranska vzgoja študentov, ko se vsa naša pozornost koncentriramo edino na visoko intelektualno-cerebralno kvaliteto? Mnogi od približno tisoč diplomantov, ki jih naša alma mater pošilja vsako leto med ljudstvo, so fizično kaj slabo pripravljeni za znatne napore in obremenitve v življenju ter premalo osveščeni glede nalog, ki jih imajo kot intelektualni delavci socialistične družbe. Enostransko vzgojno delo nujno negativno vpliva na psihofizični razvoj, na zdravstveno stanje, kondicijo in študijske uspehe študentske mladine.

Enostranska vzgoja na fakulteti traja povprečno šest let in zajema delikatno obdobje, ko bi se morale fizične in karakterne sposobnosti optimalno razvijati, zbrusiti, očistiti in dvigniti na najvišji nivo. Dobro poznamo, vendar vse pre malo upoštevamo hude obremenitve naših študentov. Prenapieti in preobsežni študijski načrti in programi, neracionalni urniki, so čisto huda psihofizična obremenitev, ki jo zmorejo brez škode za zdravje in prihodnje življenje le tisti s krepko psihofizično kondicijo. Obdobje intenzivnega fizičnega, intelektualnega in družbeno-političnega zorenja v nemirnem, z umetnimi vplivi nasičenem ritmu moderne življenja že samo izpostavlja mlade ljudi vrsti nasprotij in visokih obremenitev. Mnoge študente ob vsem tem mučijo neustrezni življenjski in delovni pogoji. Huda neskladnost med velikimi zahtevami oziroma obremenitvami in nezadostno psihofizično kondicijo (brez ustrezne rekreacije) deluje kot kronična travma in izziva številne manjvrednosti, slabosti in bolezni naših študentov.

Poročila zavoda za zdravstveno varstvo študentov navajajo, da iz leta v leto narašča število bolnikov z znaki nevrotizacije, kot so somato — ali psiho-nevroze.

Zdravnik istega zavoda je izjavil, da ima med pacienti okrog 50 odstotkov primerov nevro-vegetativne distonije, ki se kaže že čisto v fiksirani obliki, zlasti pri študentih višjih letnikov in pri absolventih. Med znaki teh živčnih slabosti vidimo pogosten glavobol, slabo spanje, drhtenje, pešanje apetita, prebavne motnje, jutranjo utrujenost, znake cirkulacijske distonije in zlasti nesposobnost za koncentrirano delo. Opisane živčne slabosti in distonije so čisto uvod v poznejše resne bolezni, ki nam vsako leto povzročajo ogromno škodo zaradi visoke izgube delovnih dni, invalidnosti in prezgodnje smrti. Pomembni so tudi rezultati sistematičnih zdravniških preiskav študentov: novincev na medicinski fakulteti, ki jih že dve leti opravi centralni dispanzer za profesionalne bolezni, da bi ugotovili kriterije za sprejem na fakulteto. Od 151 študentov je bila le slaba tretjina povsem zdravih, drugi so pokazali pestro sliko telesnih slabosti in patologije, ki kaže, da mnogi študenti že v začetku študij apogrešajo ustrezno telesno kondicijo, zato ne vzdržijo začetnih obremenitev ter opuščajo nadaljnji študij. Nevrovegetativna labilnost in distonija je obremenjevala kar 15 odstotkov novincev, v nevrotični osnovi pa tiče korenine za občutke manjvrednosti in nesposobnosti za uspešno študijsko delo, čisto pa tudi dispozicija za poznejši umik v nevrozo ali psihonevrozo. Pregledi novincev so odkrili od 5 do 6 odstotkov telesno nerazvitost in oslabele, v 15 do 16 odstotkov pa funkcionalne in statične okvare spodnjih ekstremitet, da niti ne naštevam številnih slabosti telesne države, kar ogroža razvoj in funkcionalno sposobnost prizadetih organskih sistemov.

Nedvomno je teh degenerativnih pojavov še mnogo več pri starejših študentih, saj gre največ za posledice tega, kar imenujemo »sedentarijizem«, ki vodi — zlasti v pogojih modernega, mehaniziranega življenja v splošno telesno togost, psihično lenobnost in nervozno izčrpanost. Za novince je značilno tudi znatno število obolenj v območju endokrinih žlez, ki vplivajo odločilno na celotni telesni in psihični razvoj človeka. Izkoristiti pa moramo pa dejstvo, da novinci v splošnem nimajo slabo razvitih gibalnih sposobnosti, pa se kar hitro in uspešno lahko vključujejo v splošno vadbo in rekreativne športe. Za starejšo generacijo študentov pa je dr. Derganc kratko in jasno napisal, da so v večini zakrneli in pri njih skoraj ni moč govoriti o neki fizični kondiciji, kar seveda lahko razumemo, ko se pa vsa dolga leta študija samo peščica, to je kakih 5 do 10 odstotkov študentov redno udeležuje organizirane telesne vadbe in drugih šport-

nih aktivnosti. Zalostno je, da mnogi študenti ne obvladajo športnih in telovadnih vrst, ki bi jih po modernem telesno-vzgojnem konceptu moral obvladati že otrok pred šolanjem. Nobena fakulteta, niti fakulteti, ki odobravajo finančna sredstva za funkcionalne in personalne izdatke, ne smejo več ostati ravnodušni, ko je mnogo naših diplomantov za poklicno delo in obremenitve življenja, pa tudi za družbeno delo, psihofizično premalo sposobnih ali celo nesposobnih.

Sistematična telesna vzgoja ob vsestranski športni aktivnosti je prav gotovo najbolj prirodno, fiziološko sredstvo, ki omogoča optimalni razvoj celotne osebnosti in predstavlja uspešno protiutež hudi enostranski obremenitvi za časa študija in pozneje — v poklicnem delu. Vsak naš študent bi moral uživati izredne koristi vsestranske telesne vadbe, ki po znanih bioloških zakonih zaposli in harmonično razvije vse vitalne organske sisteme in ustvari človeku tiste psihofizične karakteristike, ki jih vse bolj zahteva današnji čas. Med pozitivne vrednote, ki jih ustvarja sistematična telesna vzgoja in redna športna aktivnost, je treba šteti tudi smisel za napredno, prirodno, skromno, trezno in higiensko življenje, kar daje mlademu človeku moč, da se upre vabilom na ponočevanje, na alkoholne, seksualne in druge ekscese, ki kvarijo osebnost bodočega intelektualca. Športni »fair play« pomaga tudi razvijati socialistične, harmonične interpersonalne odnose, kar je še posebej važno v času, ko nam vzbujajo vse večje skrbi venerični infekti in abortus kot družbeno zlo, usodno zlasti za človeka v polnem telesnem razvoju. Dvomljivi in nezdravi užitki izvajajo kaj hitro mlade ljudi, če jih ne vodimo z dovolj krepko roko in jim ne ustvarjamo vse možnosti za zdravo, veselo, kulturno izživeljanje in racionalno uporabo odvisne telesne energije. Prav telesna kultura in športna dejavnost naj razvijejo študentom humani čut odgovornosti do lastne osebe, do tovariša in družbe. Seveda je tudi v interesu naše družbe, da se mlade generacije intelektualcev fizično krepko razvijejo, da si pridobijo trdno zdravje in ustvarijo dragocene rezerve delovne energije. Dejstvo je, da nalaga sleherni poklic (če ga človek jemlje resno) velike odgovornosti in psihofizične obremenitve, ki zahtevajo pri današnjem načinu in tempu življenja krepko zdravje in zelo uspešno reaktivnost. Prav gotovo ni v skladu z interesi družbe, če bodo naši diplomanti od ustreznih strokovnih brez prave psihofizične kondicije, ki je osnova delovnih sposobnosti in produktivnosti.

Sistematična telesna vzgoja omogoča

tudi napredno strokovno in družbeno orientacijo študenta, da bo v poklicu z osebnim vzgledom in s tehno besedo motiviral sodelavce, proizvajalce, občane in družbene organe za delo na polju telesne in higienske kulture naših ljudi. Dobro vemo, kako nam ta preprosta sredstva koristijo v profilaksi, terapiji in rehabilitaciji, ko pa v slehernem področju ljudske patologije ugotavljamo osnovne vzroke v fizični nerazvitosti, neodpornosti, slabi reaktivnosti in nizki osebni higieniški kulturi ljudi. Vemo tudi, da naša družba v Sloveniji plačuje vsako leto strahoten davek — letos že čez štirideset milijard samo za račune zdravstvenega zavarovanja. Če upoštevamo, da je splošna telesna in osebno higienska kultura (ki jo lahko razširimo preko naših diplomantov) izredno važen element za preprečevanje bolezni, za krepitev ljudskega zdravja in produktivnosti, za nadaljnji razvoj družbe in nacionalno obrambo, dobiva telesna vzgoja naših študentov še večji družbeni pomen. Kaj malo bomo koristili družbi, če bo govorila za telesno vzgojo, športno rekreacijo in osebno higieno kulturo le peščica diplomantov, ki so sami na sebi preizkusili vsestranske koristi teh aktivnosti.

Iskreno želim, in to je želja vseh udeležencev našega zbora, da bi vse fakultete čimprej realizirale tako sistematično telesno vzgojo, ki bo študentom in družbi nudila vse omenjene koristi. Skrajni čas je, da preneha dosedanja praksa, ko poročila univerze in fakultet leto za leto objavljajo žalostne podatke o fizični nerazvitosti in visoki patologiji študentske mladine in nas hkrati zadovoljujejo samo polovični — simbolični ukrepi. Vsestranska rekreativna vadba mora na vsaki fakulteti obvezno zajeti oba prva letnika, da bo od tega res nekaj koristi in da se vsakemu študentu utrdi občutek, da mu je ta aktivnost za uspešen študij in za življenjske naloge nujno potrebna. Osnovni biološki zakoni in utrjeni pogojski principi zahtevajo, da je vadba vsaj dvakrat na teden in da se prosti dnevi izkoristijo za športno aktivnost v okolišju prirode, zlasti za plavanje, smučanje, turizem, alpinizem in camping. Delo študentskih športnih društev zasluži vsekakor vso pozornost in podporo tudi s strani fakultetnih organov, saj gre za izredno važno dopolnilo telesni vzgoji in oblikovanju osebnosti naših študentov. Lepi primeri nam vzbujajo vero v našo študentsko mladino, da se bo navdušila in rada sodelovala pri organizirani telesni vadbi in rekreativnem športu, če bomo ustvarili za to vse potrebne pogoje.

Prof. dr. Ivan Bonač

S poti na Jalovec

Zimska narava vas vabi

Vse, ki se zanimate za gornštvo, smučarske izlete, zimske ture, vabi akademsko planinsko društvo, da se priključite organiziranim izletom, ki jih vodijo alpinisti AO — APD.

12. in 13. decembra bo smučarski izlet na Črni vrh nad Jesenicami, noveletne praznike pa lahko prijetno preživite v študentovskem domu v Tamarju. Po silvestrovanju bomo v primeru lepega vremena odšli na Kotovo sedlo, Jalovec, čez Sleme na Vrščič, ali pa smučali na plazju pod

Slemenom. Tudi do Kranjske gore iz Tamarja ni daleč.

Izlete bomo prirejali vsak mesec, prijavite pa se lahko osebno ali pri referen-tih za izlete na vaši fakulteti.

Društvo ima pripravljeno tudi več predavanj z barvnimi diapozitivi, posnetimi v naših in tujih gorah. Posebno zanimiv je prikaz letošnje ekspedicije v Ande.

Za podrobnejša pojasnila o izletih in predavanjih se oglasite v pisarni društva, Poljanska 6/I, kjer so uradne ure v torek in četrtek od 14. do 16. ure, v sredo in petek od 18. do 20. ure in v soboto od 11. do 12. ure.

RAZPIS

smučarskih tečajev
za študente
ljubljanske univerze

Komisija za telesno kulturo in izvenaradno vzgojo pri US razpisuje v sodelovanju s komisijami na fakultetah in SZTK smučarske tečaje, ki bodo na VOJSKEM NAD IDRIJO, MEŽAKLI, na SORSKI PLANINI, VRŠIČU in KRANJSKI GORI.

1. Tečaj na Vojskem, Sorski planini, Mežakli in v domu počitniške skupnosti Ljubljana-Center v Kranjski gori so namenjeni začetnikom in slabim smučarjem. Pravico udeležbe na teh tečajih imajo tudi študenti, ki so se udeležili začetniških tečajev v lanskem šolskem letu. Tečaj v domu počitniške skupnosti Ljubljana-Siška v Kranjski gori in na Vrščiču so namenjeni samo študentom dobrih smučarjem.
2. V tečaje se lahko prijavijo vsi redni študenti fakultet.
3. Vsak študent se lahko prijavi SAMO v en tečaj.
4. V tečajih bo pouk na smučiščih po programu dopoldne tri ure, popoldne pa dve uri pod vodstvom izpravljenih smučarskih učiteljev. V poznih popoldanskih urah bodo predavanja iz teorije smučanja.
5. Smučarsko opremo si mora priskrbeti vsak udeleženec tečaja sam (SZTK ima servis za izposojanje smučí).
6. Vsak udeleženec tečaja plača po 4.000 din za vožnjo in del oskrbe v planinskem domu. Ostale stroške tečaja nosijo fakultete, SZTK in komisija pri US univerze v Ljubljani.
7. Prijave in prispevek v višini 4.000 din zbira predstavnik študentske športne organizacije na fakulteti. Rok za prijavo je 15. DECEMBER 1964. Rok vplačila je 1. JANUAR 1965. Prispevek se na zahtevo prijavljenih študentov, ki se tečaja ne bo mogli udeležiti vrne v celotnem znesku do 13. januarja 1965. Če se prijavljeni iz opravičljivega razloga tečaja ne udeležijo, se mu vplačani znesek vrne v času od 10. do 20. marca 1965. Zapade pa mu znesek 1.000 din za nastale stroške za organizacijo tečaja. Prijava za povrnili prispevka mora biti pisмено najkasneje do 1. marca 1965, na referat za telesno kulturo pri tajništvu univerze v Ljubljani. Trg revolucije 11.

8. Medsebojne zamenjave tečajnikov niso dovoljene.
9. Seznane na tečaje sprejetih študentov in ostale informacije bo komisija objavila kasneje.
10. PRIREDITELJ BO ODSTRANIL S TEČAJA VSE, ZA KATERE SODI, DA NE IZPOLNjujejo GORNJIH POGOJEV IN VSE KRŠILCE DISCIPLINE.

SMUČARSKI TEČAJI

ZAČETNIŠKI IN NADALJEVALNI TEČAJI

- VOJSKO: 29. I. do 5. II. Filozofska fakulteta 15 oseb, Fak. za elektrotehniko 15 oseb, 6. II. do 13. II. FNT 15 oseb, Strojna fakulteta 15 oseb.
14. II. do 21. II. Ekonomska fakulteta 15 oseb, absolventi 15 oseb.
22. II. do 1. II. Medicinska fakulteta 15 oseb, Absolventi 15 oseb.
- SORSKA: 3. II. do 11. II. FAGG 15 oseb, Biotehniška fakulteta 25 oseb.
12. II. do 20. I. FNT 15 oseb, Strojna fakulteta 25 oseb.
- MEŽAKLA: 26. I. do 3. II. FAGG 15 oseb, Strojna fakulteta 5 oseb.
4. II. do 12. II. Medicinska fakulteta 15 oseb, Fak. za elektrotehniko 15 oseb, Pravna fakulteta 15 oseb.
13. II. do 21. II. Ekonomska fakulteta 15 oseb, Filozofska fakulteta 15 oseb, Biotehniška fakulteta 15 oseb.
- KRANJSKA GORA: Dom poč. skupnosti Ljubljana-Center: 4. II. do 11. II. Filozofska fakulteta 15 oseb, FNT 15 oseb, Ekonomska fakulteta 15 oseb, Biotehniška fakulteta 20 oseb.
11. II. do 18. II. Fak. za elektrotehniko 15 oseb, FAGG 15 oseb, Medicinska fakulteta 15 oseb, Pravna fakulteta 15 oseb.

TEČAJI ZA DOBRE SMUČARJE

- VRŠIČ: Erjavčeva koča 30. I. do 6. II. Filozofska fakulteta 13 oseb, Fak. za elektrotehniko 13 oseb, FAGG 13 oseb.
6. II. do 13. II. Ekonomska fakulteta 13 oseb, Strojna fakulteta 13 oseb, Medicinska fakulteta 13 oseb.
13. II. do 20. II. FNT 13 oseb, Pravna fakulteta 13 oseb, Biotehniška fakulteta 13 oseb.
- KRANJSKA GORA: Dom poč. skupnosti Ljubljana-Siška: 29. I. do 4. II. FNT 13 oseb, FAGG 13 oseb.
4. II. do 10. II. Fak. za elektrotehniko, 20 oseb, FNT 20 oseb, Bioteh. fakulteta 20 oseb.
10. II. do 16. II. Filozofska fakulteta 20 oseb, Strojna fakulteta 30 oseb, FAGG 20 oseb.
16. II. do 22. II. Medicinska fakulteta 30 oseb, Pravna fakulteta 20 oseb, Ekonomska fakulteta 20 oseb.
17. I. do 23. I. Za vse fakultete 30 oseb.
23. I. do 29. I. Za vse fakultete 30 oseb.
- Januarski tečaji v Kranjski gori sta namenjena vsem študentom univerze, ki v tem času nimajo svojih študijskih obveznosti. Prijava velja kot za ostale tečaje.

Nova pisarija

(Iz praktičnih predavanj za mlade novinarje.)

»Priatelj, uči mene pisarije — kako in kaj vseč se Kranjcem poje...«
....Ce si, mladi mož, dozorel in se že ukvarjaš z ženskami, tedaj si opazi tudi lepo gospo Našo Stvarnost. Vse mesto jo pozna po njeni nenadkriljivi lepoti in moralni neoporečnosti. Ni kradla in ne preštevavala. Če torej nekoč opaziš, da ima obrnjeno nogavico na levi nogi, tedaj ne teci na vrat in nos in ne piši o tem član-kov. Zavedaj se, da so noge najboljčiji-vejši del ženske, zlasti še tako lepe kot Naše Stvarnosti. Ob nogah se prične dvom o ženski lepoti! Če pa si že storil kaj takega, tedaj hiti na uredništvo, ki ti ga ni objavilo. Kajne, da ne. No, članke ti bodo vrnil.

»Prvič, tovariš, je vaš članek predolg.«
Vsak članek o obrnjeni nogavici je predolg. Pojdi torej domov in ga skrajšaj. Najbolje bi bilo, ko bi že takoj krajšal vse o levi nogi. Nikakor pa ne krajšaj ničesar o moderni pričeski, lepem obrazu, negovanih oklah ali kaj podobnega. Zdaj se vrni. Šele potem bodo pričeli govoriti s teboj, tudi če si vztrajal pri nogavici. Zapomni si dobro urednikove pripombe. Vse te pripombe so načela, po katerih se ravnaš tudi v bodoče.

»Najprej se je treba OGRADITI!«

Pri vseh člankih o obrnjeni nogavici se je treba OGRADITI. Če ne veš, kaj je to, vzemi katerikoli list, najboljše Naš Tisk. Tam so izrazi:

- ne moremo z gotovostjo trditi,
- dozevati bi se utegnilo,
- v nekem oziru bi držalo,
- morebiti,
- delno,
- če bi...

Vzemi zdaj svoj članek in opremi z njimi tisto nesrečno nogo, pri kateri tako trmasto vztrajaš. Če se ti je med tem zadelo, da tudi šepa nanjo, pripomni, da sicer ne šepa tako kot Hejajst ali Zlodej v Pohujanju in da bi se utegnilo prime-riti, da bi trdil, da sploh ne šepa. Najbolje, da to poveš v tujkah, ki niso običajne. Pri tem je najboljše, da se poslužuješ fenomenologije in eksistencialistične terminologije. Pri nas ju še ne poznamo.

Toda ne misli, da je zdaj članek že za objavo. Zgoditi bi se utegnilo, da je kak zanesenjaški mladeniški list isto objavil tudi o desni nogi. Ko bi zdaj tu objavljali še o levi, bi bilo to naravnost ogablje-nje. Poslušaj torej urednika, ki ti govori: »Lotite se problema s področja neproblematične problematike.«

Ko ti je enkrat to dejal, tedaj lahko rečeš: »Heureka«. Kajti veliko ti je za-upal. Zdaj si na konju. Poišči samo takšen problem. Ni težko. Vsi listi so jih polni. Izvedel boš na primer, da gospa Naša Stvarnost rada je žemljice. Lahko sicer napišeš, da hodi ponje z obrnjeno

nogavico ali tudi šepavo nogo, toda to tako ali tako ni važno. Napiši zdaj, kako se na primer zblizueta format žemljice in petdesetdinarskega kovanca. Približuje se seveda elastičnejši. Kako se zblizueta tu-di cena in napis na kovancu in kako bo prišlo do integracije (tega tako ali tako nihče ne razume). Nihče ne bo ugotovil, da bo prišlo do blagovne izmenjave. Če bo kdo ugotovil, tega se še vedno lahko ogradiš s kakšnim »utegnilo bi«. Zdaj boš videl: Nastala bo poplava člankov, ki se bodo borili za teboj. Najprej bo kak-gospod v zvezi s 50-dinarskim kovancem pošeno skrtal našo pošto. Nato se bo oglašila kakšna gospa in jih v zvezi s kakšnim takim kovancem, lahko tudi de-set dinarskim pošteno zasolila sprevodni-kom. Potem se bo oglašila kakšna gospo-dična in posvarila ženske pred pisiljeval-ci, na beg upred katerimi mlado dekle lah-ko izgubi 50 din. Ko boš potem bral svoj članek, te ne bo več vznemirilo, če tistega o levi nogi sploh ne bo v njem. Na ured-ništvu ti bodo pojasnili:

»Inače dobro, jedino lijevu nogu smo izbacili.«

Sečel boš in zapil svoj honorar in prija-telji ti bodo čestitali. Prihodnjič boš čla-nek krajšal, se ogradil, zgrabil problem neproblematične problematike in »izbacio lijevu nogu«, vse v mislih. Pisal pa boš o golobji nesnagi po mestu, o zvonjenju v ranih jutrih, o zbiranju razglednic in slik nogometašev. Imel boš občudovalce in oboževalce.

šeni mi usti ničesar. Sram ga je. Skozi špranje spravi samo nekakšno mrmra-nje.

- Ti, tovariš, torej ne misliš tako?
- Nisi za!
- Si protil!
- Premisli in pazi na svoje nebesede!
- Ko so govorili o strahotnih uspehih podjetja, so se veselili in smejali na vsa usta.
- Tovariš Fabricius, pravi vodilni, ti se menda ne veseliš z nami, kaj?
- Nisi za!
- Nisi protil!
- Premisli in pazi na svoj nesme! Zmaknil si mu stol, moral je, kakor so govorili, napredovati nekaj stopnic niže.

Neznansko žalosten je bil zategadelj Fabricius. Saj je vendar s tovariši. Kma-lu bo dobil nove zobe, potem bo zpet boljši. Še boljše, saj bo dobil zlate zobe.

— Zlate zobe? pravi socialna.

— Čisto mogoče, reče zobar, le sami si preskrbite zlato, saj imate gotovo kakega znanca kje. To je prvič ceneje, drugič pa ga pri nas težko dobimo.

In spet je seja upravnih ljudi.

— Slišali smo, tovariš Fabricius, da si dobil zlato.

— Po nečisti poti!

— Daj ga nam!

Dal je zlato.

— Mogoče je tako tudi prav. Družba ga potrebuje, si misli.

Potem je moral v arest.

Ko se je vračal, je moral nositi tudi že očala. Taka iz celuloida. Star in siv je bil, popolnoma nespoznavnega obraza, pripravljenega na smeh in jok hkrati.

Sredi belega dne je okamenel na oglu glavne ulice. Prišel je prvi mimo raztrgan paglavac in potegnil podenj velike okor-ne črke INRI.

Dolga vrsta iz podjetja je na drogu prinela zlato zobe in mu jih obesila okoli vratu. Tekle so solze.

Stari Fabricius. Kdo bo slovenil franco-ske vice zdaj? Odšel si na višje mesto: enim si bog, drugim simbol kulta. Zato si Fabricissimus.

Imel si ostre zobe. Zobje so hinavski, grizejo samo druge, sebe pa ne.

Veš!!

Vo-man

ŠKORPIJONČKI

PO STOPINJAH STAREJSIH — De-legati na nedavni univerzitetni skup-sčini Zveze študentov so se vrgli po starejših vzornikih — po občinskih odbornikih. Tudi njim njega dni ni preveč dišalo posedati po sejah občinskih in okrajnih skupščin.

MRZLA ZIMA — Videti je, da je po uredništvih naših revij in še ponekod drugod zmanjkalo kurjave in so se mogoče odločili, da se bodo greti na dru-gačen način.

DEZINFORMACIJA — V Dnevnikovi glasbeni skrinji piše, da se največ lju-di vnema za »Poletno noč«, zmagoval-ko z blejskega festivala. Ljudje okrog našega lista pa menijo, da je zdaj ne-katerim še bolj pri srcu »Dolina (ali kotlina — ljubljanska) brez odmeva«.

HUDA REČ — TT je objavil podatke koliko so za kulturne namene porabili v posameznih občinah v SR Sloveniji. Podatki so verjetno (in na žalost) toč-ni. Recimo, da te denarce odštevajo razni odborniki in da so ti odborniki predstavniki naše, ljudske oblasti in da se teh predstavnikov ljudske oblasti ne sme žaliti. Kako se bo potlej izve-ki iz kaše novinar, ki je te žaljivke za-pisal? Odborniki so tako imuni!

Komparativni zemljepis

2. ZDA

ZDA imajo General Motors, mi pa Za-stavo Kragujevac. Oni imajo cestne kri-žarke, mi pa pogoste defekte.

ZDA imajo Las Vegas, mi pa Opatijo. Oni imajo Broadway, mi pa avtoput.

V ZDA igrajo rugby (to je pretepanje, ne pa šport) pri nas pa nogomet.

Oni imajo same profesionalce, mi pa same amaterje.

Oni imajo ženska društva, mi pa Mla-dinsko organizacijo. (Ta ženska društva se zelo učinkovito mešajo v ameriško kulturno iz politično življenje. Njihova jugoslovanska inačica je pa bolj pohlevna.)

Mi smo vodilna sila med neangažira-nimi, ZDA pa med zapadnimi deželami.

ZDA včasih naredijo tudi kak dober film, mi smo bolj dosledni.

ZDA imajo republikance, Slovenci pa tribunaše. Oni imajo Goldwaterja, Slo-venci pa

Cisca Kida

Fabricius

obračati strani in od časa do časa sam prebrat kakšnega naglas.

Potem je nepriznani Fabricius nenado-ma izbruhnil, v vsej svoji dobroljivosti ni mogel več prenašati take banalne neod-zivnosti. Prinesel je v kavarno cel kup najnovejših izvodov jezevca, jih začel ma-šiti ljudem za srajce, pa v usta in žen-skam za dekolteje. Vznemirjenje je prerast-lo v vpitje, vpitje v pretep, in na kon-cu je Fabricius obležal v prahu na tleh, pobit idejno in telesno, s strašnim pesi-mizmom in srcu in skoraj brez živih v ustih.

Začele so padati na njegovo glavo ne-sreča za nesrečo; vse zaradi izbitih zob.

Toliko so ga prej vendarle upoštevali, da je imel odmerjen svoj oguljen stol v nekakšnem delavskem svetu. Na prvi seji po aktivnem zavzetju za svojo umetnost ga je moral zamenjati. Govorili so o po-membnih stvarih kolektivnih, recimo o spremembi statuta. Vsi so bili zanj, pa povprašajo še Fabricija:

- Kaj pa ti, tovariš, misliš?
- Si za?
- Si proti?

Fabricius ne more s svojimi opusto-

pralnice novozgrajenega delavskega bloka (na poti ga seveda spremlja tajnica). Da ne bi vse skupaj ob nekoliko neugodnih pogojih izvenelo preveč demokratično, jim ni prostalo nič drugega, kot da so sklenili tovariša Vrano zrotirati. Določili so mu mesto direktorja novega podjetja v izgradnji.

Ostal je problem podjetja, ki ga je to-variš Vrana zapustil. Milijarda ptičjih zlat-nikov deficitu ni pomenila nič dobrega, še posebej takrat, ko se govori o druž-benih sredstvih. Poklicali so na pomoč eksperta za takšna vprašanja tovariša Lis-jaksa, ta pa je po stari navadi predlagal integracijo s podjetjem, ki so mu obetali obilo perspektiv.

Samo slučaj je bil, da je bil direktor tega podjetja prav tovariš Vrana.

In tako je prišlo do integracije. Novo-zgrajeno podjetje je stalo, saj so morali čakati, da tovariš Vrana zgradi ostali del, ki ga bo treba integrirati. In tako so čakali leto, dve, tri... Pa so si ljudje zo-pet začeli misliti, da tako le ne gre. Skli-cali so zbor volivcev in povabili nanj tudi tovariša Vrano. Vsi so pričakovali, kaj bo povedal v svoj zagovor, toda Vrana ni nastopal kot obtoženec, temveč kot suve-ren direktor, ki se zaveda svoje osnovne naloge, čim bolj koristiti družbi.

»Tovariši živali in tovarišice živance,« je začel. »Moj sorodnik, predsednik na-še vlade ter moj prijatelj iz otroških let — predsednik našega okraja vedno zatru-jujeta, da je treba delati počasi, toda si-gurno...«

Navdušen aplavz.

In tako je tovariš Vrana ostal še na-prej direktor integriranega podjetja. To-da Vrana je vrana in stara navada je že-lezna srajca, pa so znova ugotovili, da so primanjkljaji res preveliki in... Na žalost kopriva ne pozebe in bogovi drž-ljo skupaj. Prišle so elementarne nezgo-de in stvar je bila rešena. Organizirali so živalsko posojilo, krili vse primanjkljaje ter zrotirali tovariša Vrano na mesto di-rektorja...

Nauk: »Nikoli ne sprejmi vodilnega mesta. Vsi perversni kritizerji se bodo spravili nate in se izživljali v svojih ma-lomeščanskih kompleksih. Poleg tega pa je tu še rotacija...«

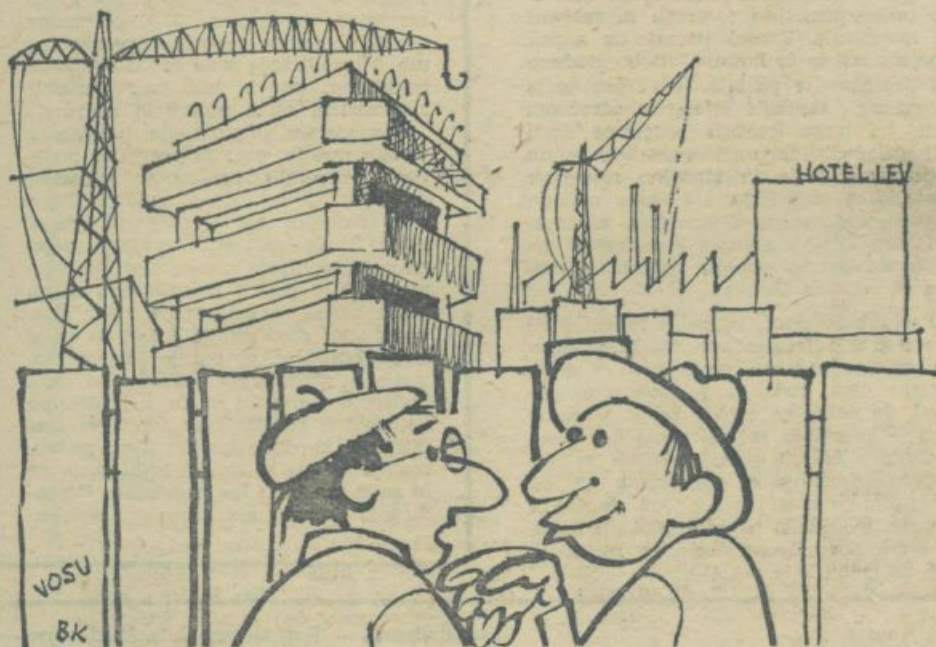
O. Horn

Živalski posli

Nekoč so se zbrale živali in sklenile, da se integrirajo v veliko podjetje. Za-dale so si proizvodni plan, organizirale sredstva in pričele za gradnjo. Da pa vsa stvar ne bi bila kar tako, so zaprosile na vranji nasvet še za direktorja, kajti brez direktorja ni podjetja in obratno, obenem pa ta oseba zagotavlja tudi obstoj publi-citete. Tako se je nekega dne res pripeljal s ševroletom tovariš Vrana, direktor pod-jetja v izgradnji. Okoli gradbišča so po-stavili preproge in delavci so delali kot neumni, le minuto časa so si vzeli, da so s kratkimi ovacijami pokazali direktorju Vrani, kako so zadovoljni z njim. In Vrana se je smehljaj, fleši so bliskali, kamere so brnele, skratka: vse je bilo na visokem nivoju kot se spodobi.

Sledil je seveda tudi govor, podoben vsem takšnim, s poudarkom na hitrem razvoju, ki so ga dosegli, o pomembnosti tega objekta za razvoj živalske države, o investicijah ter na koncu o »skromnem doprinosu« tovariša Vrane osebo. De-lavci so navdušeno ploskali in direktor jim je s polno prizanesljivostjo delil na-smeh.

Minulo je leto. Po letu dni se človek na žalost lahko precej spremeni. Tako so tudi na zboru volivcev začeli razpravljati o utemeljenosti gradnje tovrstnega objek-ta. In ne samo to. V ljudeh bo vedno osta-lo nekaj perversnega kritičizma in tako so postavili celo vprašanje, od kod direk-torju Vrani denar za vilo, avto ter vse ostalo, kar k takšnim stvarim spada. Po-tem še verovanje v tradicijo, da vsaka Vrana krade, pa je bila opozicija proti direktorju popolna. Toda živali so kot ljudje velikodušne, pozabile so pač na družbena sredstva, na zavest in vse po-dobno in z globokim vzdihom (volk volka nikoli ne raztrga) dodelile tovarišu Vrani za njegovo vestno delo ter zasluge pri uspešno opravljeni težki nalogi brezplačno vozovnico za pot v inozemstvo. Toda, smola. Izvedeli so, da je direktor Vrana že sedem mesecev na poti po zapadnih deželah, kjer išče primerne ščipalke za

— Ne vem, zakaj se sploh razburjajo zaradi povečanja dajatev za šolanje odraslih. Malo se ozri naokrog pa boš videl, da jih plačujemo že precej časa in to kar precejšnje.

SEMINAR ZA KADRE

Izvršni odbor Počitniške zveze na ljubljanski univerzi je pred dnevi organiziral v domu PZ na Srednjem vrhu pri Kranjski gori seminar, ki so se ga udeležili predstavniki vseh ljubljanskih fakultet in višjih šol. Seminar so organizirali zlasti zato, da bi vzgojili kadre, ki bodo v letošnjem letu ustanovili družine po fakultetah, kjer jih še ni. Tam pa, kjer že obstajajo, izboljšali njihovo delo. Seminar je razen učnega dela, v katerem so dolgoletni aktivisti PZ seznanili udeležence s problemi organizacije, obsegal tudi delovni del, saj so bili na njem prisotni skoraj vsi člani izvršnega odbora.

V razpravi so napravili analizo letošnjih skupščin družin PZ po fakultetah. Ugotovili so, da so skoraj povsod govorili o problemih, na katere bodo morali novi odbori bolj paziti. Ti problemi so: malo izletov, ki so velikokrat zelo slabo organizirani (materialno poslovanje je vedeno sicer v večini primerov pravilno, toda nestrokovno), ponovno so uvideli, da je bilo delo ponekod popolnoma stihijno prepuščeno slučaju ali posamezniku (posebno pri včlanjevanju), kadrovska politika ne samo, da ni bila na višini, ampak je bila v večini družin popolnoma nepoznana.

Vsem tem in še nekaterim drugim problemom so sklenili posvetiti največ pozornosti, ker so se podobne slabosti pokazale tudi v prejšnjih letih, čeprav organizacija že od svoje skupščine pred leti v Skopju vodi politiko prenosa dejavnosti v družine, ki naj bodo osnovni nosilci dejavnosti PZ. Bili so mnenja, naj družine po fakultetah osvojijo izletniško in propagandno dejavnost predvsem v obliki ekskurzij in turističnih predavanj. Sklenili pa so, da morajo biti vsi izleti in ekskurzije skrbno pripravljeni z vnaprej določenim programom, ker ne smemo pozabiti, da je PZ predvsem vzgojna organizacija, katere ugled pa rušijo nekatere slabo pripravljene akcije, ki so slaba propaganda za vključevanje v PZ. Udeleženci seminarja so menili, da je skrajni čas, da na vseh fakultetah po zgledu nekaterih družin PZ vključijo v fakultetne odbore kot enakovredne ostalim komisijam.

bora univerze, saj so od lanskih trinajstih članov letos le še trije pripravljeni delati. Ob zaključku so razpravljali o kadrovske krizi, ki je letos nastala v izvršnem odboru v novem izvršnem odboru. Pri rešitvi tega problema pričakujejo pomoč sorodnih organizacij. Sklenili so, da bo skupščina izvršnega odbora univerze 15. decembra v skupščinski dvorani pravne fakultete.

S. Rutar

KADROVANJE NA BIOTEHNIKI

Na lanski letni skupščini Zveze študentov na biotehniški fakulteti so precej kritizirali delo posameznih združenj kot fakultetnega odbora. Že v začetku letošnjega leta pa se je izkazalo, da so bile te kritike upravičene. Precej kritik je letelo prav na račun nenačrtne kadrovske politike, ki jo je vodil fakultetni odbor in je imela za posledico neuspešno izpolnitev zastavljenih nalog in programov posameznih komisij.

Prave posledice so se pokazale šele letošnje leto. Ko bi moralo biti delo fakultetnega odbora že v polnem razmahu, lahko opazimo, da se odbor Zveze študentov na fakulteti šele konstituira. Prvih letošnjih sestankov se je udeležilo komaj polovica na konferenci izvoljenih članov. Tako mora celotno delo opravljati peščica funkcionarjev, ki pa že počasi izgubljajo voljo do dela, ker vidijo, da nezainteresiranost študentov na fakulteti ne izvira iz nerazpoloženja do organizacije same, ampak je v veliki meri posledica napak, ki so podedovane še iz prejšnjih let.

Na novi podlagi pa je v letošnjem letu začela delovati svobodna katedra. Novi fakultetni statut namreč predvideva ustanovitev posebnega sveta, ki bo skrbel za celotno problematiko na idejno-vzgojnem področju. Čeprav statuti še niso sprejeti, se je svet svobodne katedre že konstituiral in že pričel z delom. Pohvaliti je treba, da ga v letošnjem letu sestavljajo poleg predstavnikov študentov tudi člani pedagoškega osebja, kar zagotavlja večjo kontinuiteto dela ter bolj izdelane programe. Pomoč je obljubil tudi sekretariat za kmetijstvo, ki ima dovolj strokovnjakov, ki bodo študentom priskočili na pomoč z nasveti in predavatelji. Bati se je le, da bodo omenjeni vzroki povzročili, da bo udeležba taka, kot je bila na prvi razpravi, nezadovoljiva.

Pred organizacijo ZS na biotehniški fakulteti se torej postavlja kopica problemov, ki imajo sicer skupno izhodišče, vendar pa bo treba način njihovega reševanja tokrat temeljito pretrpeti in reševati pri koreninah. Vzroki izvirajo iz napak v preteklosti in če hočemo, da bo študentska organizacija postala res organizacija na podlagi skupnih interesov združenih ljudi, bo treba letošnje programe dosti bolj prilagoditi željam in zahtevam samih študentov. Stihija in slučajno reševanje težav, ki se pojavljajo, sta danes metodi, ki povzročata resne deformacije v strukturi same ZS, v skrajni konsekvenci pa vodita lahko do popolne odtujitve vodstev od ostalega članstva.

Programski zbor, ki ga je sklical pred mesecem fakultetni odbor, naj bi po mnenju odbora pomenil prelomnico v doseganem delu, toda ta je dokončno pokazal, da nekaj ni v redu že po udeležbi sami — prisotnih je bilo manj kot deset študentov. Takega stanja sanirati ni več mogoče. Kaznovanje odgovornih se ob premajhni javnosti izkaže kot farsa in mogoče ne bi bilo napačno sklicati izredno konferenco Zveze študentov na fakul-

teti, posebno še, ker bi bilo potrebno razčistiti tudi nekatera vprašanja, ki zadevajo sam študij. Zdi se nam, da se takih oblik dela ne poslužuje premalo samo študentska organizacija na biotehniški fakulteti, pritegne pa veliko večje število študentov kot občasni sestanki.

B. Z.

PISMO S FARMACIJE

Minil je mesec, dva... Predavanja, vaje, pripravljane za izpite, ki so ostali od peteklega leta, komentiranje o pogojih, ki so potrebni za vstop v naslednji letnik, prošnje za subvencije, iskanje štipendij — tako kot vedno. Kot vsako leto na vsaki fakulteti. Morda pa je na farmaciji le malo drugače. Morda?

Seveda, danes se farmacevtski odsek lahko primerja z vsakim drugim. Vpiše se, obiskuje predavanja, vaje in lahko dokonča redni študij; to je vsa štiri leta na ljubljanskem odseku. Dovolj nas je, okoli 200 študentov, od tega kar 168 redno vpisanih. Letos je tudi na ljubljanski farmaciji prvič 40 absolventov, saj je šele preteklo leto dobila tudi farmacija četrti letnik in s tem dokončno obliko, s katero naj bi bil študij na tej fakulteti enak ostalim.

Toda pogledjmo stvari nekoliko bolj od blizu. Torej — nova fakulteta v Ljubljani. Lepo, zanimivo, koristno, tudi Slovenci bomo izsolali kader v lastni republiki. Vendar, ali je res vse tako lepo? Marsikateri bo morda vprašal — vsaj mislim — popolnoma naravno in logično vprašanje, kje je ta odsek? Tako bruc kot absolvent vam tega odgovora pač ne bosta mogla

PREDLOG ZA ZAGOTOVITEV NAVZOČNOSTI DELEGATOV NA SKUPŠČINI

PIONIRSKI DOM

dati. Lahko vam pove, da posluša farmakologijo in anatomijo v bolnici — prav tam, kjer medicinci, da hodi na fiziko v fizikalni inštitut, matematiko posluša (najpogosteje skoraj stojel) na metalurgiji vaje ima na tekstilnem oddelku, galensko tehnologijo, materio medico v Vegovi ulici, kjer naj bi bil center tega odseka, kemijske vaje opravlja na kemiji — potpa ga, včasih tudi večkrat dnevno, vodi mimo STARE TEHNIKE, ki se mu zdi kot »obljubljena dežela«. Obljubljena — vsekakor!

Že peto leto pišemo prošnje, komentiramo, včasih celo verjamemo, se za nekaj časa veselimo, nato pa zopet žalostno pogledujemo sive zidove in premljujemo o besedah, ki bi nam odprle velika vrata — v dve predavalnici, dva laboratorija, prostor za združenje študentov farmacije, pisarno in kabinete.

Rekli so: »Septembra!« Toda predavalnici in laboratorija so ostali vse do danes le grobo obdelani prostori, namenjeni nam — nekoč trdno obljubljeni. Zakaj?

Dva mesca... predavanja, vaje, a za farmacevte še kup izgubljenega časa, saj pot, kot npr. iz fizikalnega inštituta do bolnice, le ni tako kratka. Toda prostori so vendarle naši? Do danes še vedno le stene, zidovi, a jutri, pojutrišnjem... morda? Ostalo nam je upanje.

Toda za vse tiste, ki čakajo na avtobuse, vlake, za vse nas, ki imamo včasih po uro ali dve prostega časa med predavanji in vajami in končno za združenje študentov, ni ostalo nič. Nekoč je bilo obljubljeno. Potem so rekli NE. Ali tudi upanja ni več?

Je res prezahtevno, če želimo poleg osnovnih prostorov še lastno knjižnico in mizo, na kateri bi napisali prošnjo, pa omaro za dokumentacijo in stol, da bi v

prosti uri rešili matematično nalogo? Bo res ostalo vse pri starem? Vsak ima svoj arhiv doma, omare za knjižnico ni, čas izgubljam s tavanjem po mestnih ulicah — združenje študentov pa ima svoje sestanke v edini predavalnici v Vegovi ulici in to le takrat, ko ni predavanj, kar je le v poznih večernih urah, kajti ta predavalnica je ves teden zasedena od jutra do večera ali pa nas prepodijo študentje s katerekoli druge fakultete.

Ne samo obljubili — takrat so rekli: »Da!« In tako smo študentje pred tedni sami očistili prostore, ki so bili namenjeni združenju študentov farmacije, pripeljali smo mizo in stole, potem pa je zopet vse postalo nič.

NE je zaprl velika vrata, prostori so ostali prazni in tihi, študentje pa znova dan za dnem hodimo mimo Stare tehnike, žalostno pogledujemo na stavbo in premljujemo o za nas tako potrebnem prostoru, ki ostaja iz dneva v dan, iz mesca v mesec mrtev in neizkoriščen. In kaj bo jutri, pojutrišnjem?

Združenje študentov farmacije

PROBLEMI MEDICINECEV

Pred dobrim mescem smo poročali o družabnih večerih medicincev, ki so postali priljubljena oblika sproščenega preživljanja sobotnih večerov. Da pa je tudi ena redkih uspešnih akcij na področju študentskega kulturno-družabnega življenja doživela neuspeh, je poskrbela skupina neodgovornih razgrajčev, ki se ni zadovoljila samo s tem, da je močno vinjena izživala prisotne, ampak je po odhodu delala nered. Razgrajala je tudi v okolici samih študentskih prostorov in s tem motila mir in počitek stanovalcev in bolnikov onkološkega inštituta.

O teh neredih so med drugim razpravljali na zadnjem sestanku fakultetnega odbora medicincev in sklenili sobotne zabave za nedoločen čas prepovedati, krivice pa bodo skušali primerno kaznovati.

Celotni FO je bil mnenja, da je skrajni čas, da se reši problem nazivov diplomantov medicincev in stomatologov, zato so sklenili sklicati v decembru v Ljubljani medfakultetno konferenco medicinskih fakultet, v kolikor tega ne bodo v najkrajšem času storili novosadski medicinci, ki so sprožili zadevo. Menimo, da je dejstvo, da že leto dni in pol ni nobena medicinska fakulteta v Jugoslaviji izdala diplom, dovolj jasan dokaz, da zakon le ni vsega rešil, obenem pa je to resen opomin, da je treba zadevo spraviti z mrtve točke.

S. R.

Organizacijski komite svetovnega prvenstva v namiznem tenisu potrebuje v času od 15. do 25. aprila 1965 dvesto študentov-vodičev z aktivnim znanjem tujih jezikov. Pogoji dela:

1. Vodiči bodo morali biti ves dan s skupinami, 2. Honorar 3.000 din dnevno in za čas dela delovna obleka.

Prijavite se lahko pri študentskem servisu, Poljanska 6/II. vsak dan razen sobote od 12. do 14. ure.

naši dani

SARAJEVO — V zadnjem času v Sarajevu na raznih študentskih zbiorih največ razpravljajo o materialnem položaju študentov. Po najnovejših podatkih prejema danes v BIH štipendije in kredite 3892 študentov, po čemer lahko sklepamo, da je samo 33,81 procentov rednih študentov materialno preskrbljenih. Štipendiranje je še vedno stihijno, nenačrtno, zato bi bilo nujno izdelati sistematični načrt potrebnih kadrov.

Gospodarske organizacije, posebno v velikih mestih, niso pripravljene podeljevati štipendij. Analize so pokazale, da štipendije ne morejo zadovoljiti potreb študentov, saj so tudi taki primeri, ko študentje tretjih letnikov prejema štipendije v znesku šest tisoč dinarjev. Ker celo v študentskem domu samo hrana in stanovanje stane dvajset tisoč dinarjev, je jasno, da se je treba boriti za povečanje štipendij in vodenje pravilnejše politike na tem področju. Ugotovili so, da je pričelo po ustanovitvi republiškega fonda za kreditiranje število štipendij hitro padati, menijo pa, da se sistem kreditiranja ne bi smel razumeti kot zamenjava štipendiranja ampak kot stimulans študen-

tom. Republiški fond podpira tako mišljenje, saj so ugotovili, da študentje s krediti res bolje študirajo. Fondu so za letošnje leto odobrili 120 milijonov dinarjev, zato bodo poleg dosedanjih štipendistov letos kreditirali še okoli tisoč novih študentov. Kredite bodo podeljevali vsem fakultetam in višjim šolam, vendar bodo imeli prednost tisti, ki študirajo kemijo, matematiko, fiziko, elektrotehniko, stojarstvo, umetnostne akademije, ruski in angleški jezik in telesno vzgojo.

INDEX

NOVI SAD — Za razliko od prejšnjih let, ko so študenti novosadske univerze proslavili začetek šolskega leta s tradicionalnimi »brucosijskimi«, so priredili letos od 20. do 27. novembra »študentski teden«. Prireditve, ki so bile sicer namenjene predvsem brucem, so se izprevrgele v manifestacijo vseh novosadskih študentov. Priredili so koncerte resne in zabavne glasbe ter športna tekmovanja. Kot gosti so na prireditvah sodelovala kulturno-umetniška društva iz Bratislave, Stutgarta, Zagreba in Beograda.